

Budapest

Magyar Nemzeti Múzeum

DÉLBÁCSKA

Szerkesztőség: Novisad, Trg Oslobođenja 3. sz. (palota) Telefonszám: 137. éjjel 488. S. cím: „Délbácska”, Novisad

NOVISAD, 1925 OKTÓBER 11.
VI. évfolyam **VASÁRNAP** 236. szám

Előfizetési ára: egy óra 40, három óra 120, fél évre 240 és egész évre 480 dinár. Kéziratokat nem adunk vissza. Egyes szám ára: 1:50 dinár

Rádics István tegnap egész nap a király vendége volt ~ Bizakodó hangulat Locarnóban ~ A cseh kisebbségek autonómiája ~ Schneider János szíváci aljegyzőt tíz évi börtönre ítélték felségsértés miatt ~ A novisadi anyagyilkos tizenöt évi fegyházat kapott ~ Nem statáriális bíróság tárgyalja Rákosi és társai bűnperét ~ Temerinben nem lesz villany

Háromnyelvű Vojvodina

A „Délbácska” a legutóbbi napokban két vezetőcikkben és egy hosszabb cikkben ismertette azt a néha heroizmusig menő kisebbségi küzdelmet, amelyet a szerb nép és intellektuéljei folytattak politikai és kulturális jogaiért, valamint gazdasági érdekeikért idegen imperiumok alatt. A szó nem hangzott el a pusztában. Egy *sentai* magyar birtokos, aki nem tartja opportunusnak, hogy nevét átadjuk a nyilvánosságnak, ma levelet hozott a szerkesztőségbe. Egyelőre nem kommentáljuk a levelet, mert sikerként kell elkönyvelnünk azt is, hogy a Tiszavidék egy értelmes magyarja „fáradtságot vesz” magának arra, hogy Novisadra utazzék és itt személyes jelenlétével is súlyt adjon annak a néhány megállapításnak, amely itt következik:

Senta, 1925. szept. 9.

A „Délbácska” tekintetes Szerkesztőségének, Novisad.

Tekintetes Szerkesztő Ur!

Olyan okok miatt, amelyek a szerkesztőséget nem érdekelhetik, én ezelőtt tizenegy évvel, pontosan körülbelül akkor, amikor a központi hatalmak úgy látták jónak, hogy Európa ezen részének problémái közül nincs más kivezető út, mint a háború, én megfogadtam, hogy politikával többé nem foglalkozom. Én jó magyarnak tartottam magam akkor is, s ha most valaki ugyanezt kétségbe vonná, az elégtételadáshoz nem hívnám segítségül egyik béresemet sem. Én hát az volnék és *emellett pacifista*. Lehet, én nem tagadom, ez a szó, hogy „pacifista”, meglehetősen kompromittált szó. Kompromittálták azok, akik ebből diplomáciai frázist gyártottak, s kompromittálta Európa-szerte az a politika és diplomácia, amely ma a maga hazugságaiban, mint hinában tudokol, s minden — hangoztatom, jószándéku — kísérletezése dacára sem találja meg a kivezető utat. De ne menjünk messzire. Maradjunk itt, a „szűkebb”-nek nevezett Bácskában, amelynek régi rendjét és nyugalmit sehogyansem tudja biztosítani az a politika, amely az ugynevezett nacionalizmus jegyében született meg — kimondottan francia mintára. Nem akarok részletesen foglalkozni sem a szerb tuzó sovinizták lapjaiban sokszor hangoztatott vádakkal, sem azokkal a cikkekkal, amelyek a magyar kisebbségi sajtó hasábjain „egyenetik” a kisebbségi jövő útjait. Ezeknek a soroknak a megírására az a két cikk készlet, amely a „Délbácska” legutóbbi számaiban jelent meg. Én tizenegy évig, hogy így mondjam, „nem politizáltam”, de most, úgy érzem, kötelességem megtenni egynéhány megjegyzést a kisebbségi küzdelem-margóján. Rövid akarok lenni és csak azt akarom hangsúlyozni, hogy ahogyan a Vojvodina területén nem lehetett soha, semmi értelme a tuzóban sovén, magyar politikának, ugyanígy eredménytelennek kell

lennie annak a türelmetlenül sovén koncepciónak is, amely Pribicevics személyében a szerb nép nevében igyekszik visszaélni a Vojvodina adott és természetes viszonyaival. A magyar politika tévedhetett akkor, amikor a magyar alfölddel tévesztette össze a Vajdaságot, s ugyanilyen katasztrófális tévedése a szerb politikának az a felfogás, amely Délszerbia természetes függvényének tekinti a Vojvodinát. Mi, „öreg bácskaiak” tudjuk, hogy ez nem szerb, nem magyar és nem német terület. A bácskai (vojvodinai) lélek nem tudja érzékelni az „imperialista” álmokat. A bácskai és a vojvodinai polgár elsősorban ehhez a földhöz ragaszkodik, mint szűkebb hazájához. Mi, akik sokszor reménykedve, sokszor kétségbeesetten néztük a politika pálfordulásait, százszor reménygve vártuk, *ki ismeri jól a mi külön lelkünket?* Nem vagyunk „állam az államban”. Ezt csak azok állíthatják, akik felelőtlenjei a a kormánynak és haszonbérleti a nacionalizmusnak. Mi szerbek vagyunk, magyarok vagyunk és németek vagyunk, akik a magunk nemzeti kulturájának és javainak sérthetetlen birtokában minden időkben és minden viszonyok között értéket jelentünk mindenki számára.

A velünk élt szerbek tudják, hogy Budapest lehetett (*Beograd is lehet*) türelmetlen velünk szemben, de *mi itt békességben élünk*. Mi a magyar köszöntésre magyarul, a szerbre szerbül és a németre németül felelünk. A vojvodinai polgárnak mindegy, hogy „*Srpska Matica*”, „*Arany-János kör*”, vagy „*Kulturbund*”. A szerbnek szerb, a németnek német és magyar-nak magyar a kulturája. Hát ki akadhat fenn ezen? Minek ide Pribicevics, Orjuna, meg Srnao? Mi eddig békében és nyugodtan élünk. Mit akar velünk a „politika”, amely nem ért úgy az élethez, ahogyan ez az élet érti a politikát. Én ma deres fejtel, (unokáim vannak) állítani merem, hogy az a rendszer, amely hetedik éve divatos Beogradban, nem tett szívesiséget a szerbeknek sem. A békességünket elvették, ezt pedig nem pótolja semmi. Abban a reményben, hogy a legközelebbi jövőben ismét alkalom lesz néhány megjegyzéssel egyenetni a Vojvodina békességének útját, a tiszamenti magyarság nevében is maradtam a tek. Szerkesztőség iránt megkülönböztetett tisztelettel:

(Aláírás)

A cikk kommentálására a legközelebbi jövőben visszatérünk.

Rádics tegnap a király vendége volt

Pasics elmaradásának rejtélye izgatja a kedélyeket

Beogradból jelentik: Rádics Szeptén tegnap reggel 5 órakor Kossutics Augustz és Kezman Lujo kíséretében Mladenovára utazott, ahonnan autón Topolára folytatta útját. Rádicsot a király hívta meg Topolára és a horvát parasztvezér tegnap egész nap a király vendége volt. Rádics este visszatért Beogradba és 10 órakor Zagrebba utazott, ahol mindaddig marad, míg Pasics haza nem jön.

Pasics hazaérkezése illetve megemlékezése foglalkoztatta tegnap egész nap a képviselőket. Tegnap ismét olyan hírek terjedtek el,

hogy a miniszterelnök csak október második felében tér vissza.

Ez a hír azonban éppen annyira nem felel meg a valóságnak, mint az, amely péntekre vagy szombatra várta Pasics hazaérkezését. Tény az hogy senki sem tudja mikor jön haza a miniszterelnök. A Pasics egészségi állapotáról szóló hírek sem egyeznek meg. Az egyik verzió szerint a miniszterelnök már teljesen egészséges, a másik szerint még mindig beteg. Az utóbbi látszik azonban valószínűbbnek, különben már régen itthon lenne a miniszterelnök.

A csehszlovákiai németek

70—80 százaléka a Németországhoz való csatlakozás mellett foglalt állást

Prágából jelentik: A Kölnische Zeitung érdekes cikket ír a németiség iteni helyzetéről, amely már csak azért is aktuális, mert mintegy figyelmezteti a német kormányt, hogy a Csehszlovákiával folytatott tárgyalásoknál mihez tartsa magát, a szudéta németeket elnyomják, a földjeiket elveszik, a hadikölcsöneiket nem honorálják, a német iskolákat bezárják. Ugyanekkor a németek a köztársaságban a legtöbb adót fizetik, vagyis a cseheknek a szudéta németiség jó jámbor tehén, amelyet szívesen megfejnek, de emellett szívesen tönkretesznek.

Ilyen körülmények között nem lehet csodálkozni, hogy a szudéta németeknek ma már

legalább 70—80 százaléka a német birodalomhoz való csatlakozás híve. Ez állandó veszélyt és nyugtalanságot jelent a köztársaságnak.

Benes a legújabb javaslatával azt akarja elérni, hogy Németország biztosítsa a mai csehszlovák-német határokat, mert így Csehszlovákia szabad kezét nyerne a szudéta németekkel szemben.

A birodalmi németek a határszerződésbe csak akkor mehetnek bele, ha Csehszlovákia megadja a szudéta németeknek a kulturális autonómiát és a legszélesebb önálló közigazgatást.

EGY LÉPÉSEL ELŐBBRE HALADT A LOCARNOI KONFERENCIA

Bizakodó hangulat Locarnóban

Eredmény nélkül nem oszlik fel a konferencia

Locarno, október 10. A külügyminiszterek konferenciája tegnap eredményes munkát végzett. Csütörtökön és pénteken nehézségek támadtak a népszövetségi alkotmány 16. cikke miatt. Ez a cikk ugyanis így szól:

Ha a népszövetség valamely tagja a XIII., XIV. és XV. cikkben vállalt kötelezettségeinek megsértésével háborút indít, akkor ez a ténykedése minden további intézkedés nélkül ugy tekintendő mintha népszövetség valamennyi tagja ellen indított volna háborút. Ezek kötelezik magukat arra, hogy ilyen esetben azonnal megszakítsák a vétkes állammal összes kereskedelmi és pénzügyi kapcsolataikat és egyúttal kényszerítik állampolgáraikat, hogy a szerződészegő állam alattvalóival szakítsanak meg minden finánciális és személyes összeköttetést. Minden ilyen esetben, még ha a támadó állam nem is tagja a népszövetségnek, a népszövetség tanácsa fel van hatalmazva arra, hogy döntsön, melyik államnak szárazföldi vagy tengeri haderejével szerez érvényt a népszövetségi határozatoknak. A népszövetség tagjai kötelezik továbbá magukat, hogy ezt az akciót gazdasági és pénzügyi rendszabályokkal teljes erejükből támogatják, sőt ha a népszövetségi tanács szükségesnek látja, megengedik azt is, hogy a kijelölt állam hadserege területükön keresztül vonuljon. A 10. cikkből származó nézeteltérések elsimítására a jogászok bizottságát bízták meg. Ez úgy látszik sikerrel járt, mert a szombati teljes ülésen a következő közösen megállapított kommuniké adták ki: A paktumtervezet cikkelyét a jogászok által kidolgozott módosító indítványok alapján második olvasásra letárgyalták. A bevezető részben a szerződést kötő államok felsorolásánál hozzáfűzték Olaszországot is, amely a Londonban megfogalmazott szövegtervezetben nem fordul elő. Ez a hozzáfűzés megmagyarázza az olasz delegátusnak arra vonatkozó kijelentését, hogy Olaszországnak szándékában áll jóállaló gyanánt a biztonsági paktumban Angliához hasonló mértékben résztvenni. Vita után végérvényesen megszüvegezték a tervezetet. A legközelebbi összejövetelt hétfőn október 12-én délelőtti fél-tizenegykor tartják.

Sikerben biznak a franciák

Páris, október 10. Párisi politikai körökben nagy érdeklődéssel tekintenek a locarnói konferencia kimenetelére. A Petit Parisien a konferencia résztvevőinek megegyező kijelentései alapján azt a következtetést vonja le, hogy a szövetségesek és a német delegációk Locarnót nem hagyhatják el anélkül, hogy a szerződések és egész sorát meg ne fogalmazzák és alá ne írták volna, amely szerződéseket azután az illető kormányok jóváhagyni és a parlamenteknek ratifikálni kell. A Matin megállapítja, hogy mostmár csak Németországtól függ, hogy az emberiség jövőjében új korszak vegye kezdetét. A londoni lapok ugyancsak megállapítják, hogy a locarnói tanácskozások nagy haladást jelentenek, amelynek Franciaországnak Németországra gyakorolt befolyása volt az előidézője.

Locarno, okt. 10. Stressemann és Briand tegnapi megbeszéléséről azt mondják, hogy az továbbra is Németországnak a nemzetek szövetségébe való belépését és a tizenhatodik cikelyt tárgyalta. Briand az újságok képviselői előtt nagyon optimista nyilatkozatot tett. Azt mondta, hogy ma már nemcsak egyes államok közötti megbeszélésről hanem valóban európai ügyről van szó. Az általános benyomás német részről is kedvező, bár érezteti, hogy bármely pillanatban változás állhat be.

Chamberlain nyilatkozata.

Locarno okt. 10. Chamberlain angol külügyminiszter tegnap fogadta az angol sajtó képviselőit és kijelentette, hogy a konferencia kimenetelére nézve továbbra is optimista. Ez az optimizmusa azokon a megbeszéléseken alapul, amelyek nyíltságuk és egyszerűségük folytán a legnagyobb reményekre jogosít. Chamberlain örömmel állapította meg azt a tényt, hogy a konferencia azonnal a londoni jogi szakértők jelentése alapján kezdte meg a gyakorlati munkálakat és így általános vitára nem vészelt el idő. Chamberlain megjegyezte, hogy még nehézségek állnak fenn de nem hiszi, hogy megoldást ne találjanak, amikor valamennyi delegáció telve van elhatározott jóakarattal.

Scialoja a konferenciáról.

Prága okt. 10. A cseh távirati iroda jelenti Locarnóból: Scialoja olasz szenátor ma fogadta a sajtó képviselőit és többek között a következőket jelentette ki: Az a körülmény, hogy a konferencia folytatását csütörtökről szombatra tették át, mutatja, hogy még nem mindenben történt döntés. Ennek ellenére remélem, hogy haladunk és valami eredményre jutunk. Ha nem így volna, akkor nem kellett volna időt szentelni a tárgyalásokra. A megegyezés lehetősége fennáll, de nem a bizonyossága. Olyan pillanatban vagyunk, amikor minden az élen áll, vagyis amikor még semmisen vészelt el és semmi sincsen véglegesen eldöntve. Végül Scialoja ismételtén kijelentette, hogy remény van az eredményre, különben a konferenciát már szerdán berekesztették volna.

Páris, október 10. A párisi Havas irodának locarnói tudósítója jelenti, hogy a németek ma már jól ismerik a nemzetek szövetségének állásfoglalását, a németeknek a nemzetek szövetségébe való belépése kérdésében. A szövetségesek számára lehetetlen ennek az állásfoglalásnak megváltoztatása, minthogy ez a kérdés kizáróan a nemzetek szövetsége tanácsának illetékessége alá tartozik. Nem felel meg a valóságnak az a hír, amely szerint az értekezlet azzal a gondolattal foglalkozott, hogy a nemzetek szövetsége tanácsának határozata ellen rendkívüli ülést hívjon össze. Ugy látszik, hogy a német—lengyel és német—cseh döntőbíráskodási szerződés francia problémáját tegnap este közelebbvitték egy lépéssel a megoldáshoz. A vitára bocsátott kérdésben az értekezletnek ma kell döntenie.

*

A noviszádi református templom 60 éves jubileuma

A múlt század hatvanas évek elején templom építési akciót indított a noviszádi református egyház akkori vezetősége, élükön volt lelkesükkkel Mányoki Imrével. A hívek áldozatkészsége hamarosan lehetővé tette az építési munkálatok megkezdését, s hatvan évvel ezelőtt 1865 október 15-én az egész bácskai egyházmegye híveinek tömeges részvétele mellett a vármegye uccában felépített templomot fel is szentelték.

A templom felszentelésének 60 éves évfordulóját az egyházközség fényes külsőségek között fogja megünnepelni, mely alkalomra az egyház vezetősége a hívek közadakozásából

teljesen újjá alakította a templomot.

Okt. 15-én csütörtökön a református templom felszentelésének 60-ik évfordulóján a renovált templom felavatási ünnepélye lesz.

Ünnepi istentisztelet d. e. 9 órakor. Felavató beszédet mond magyar nyelven Klepp Péter főesperes, német felavató beszédet tart Glöckner Károly bácskai alesperes, Urvacsorosztási beszédet tart Dr. Dévay Lajos sztaromravicai lelkész.

Délután három órakor gyermekistentisztelet. Este hét órakor vallásos est a templomban. Az egyház multjáról Háda Sándor rumenkai lelkész beszél, a templomépítés történetét

Horváth Lajos helybeli lelkész adja elő. A jövő feladatairól Ágoston Sándor feketicsi és Kovácsy Sándor suboticei lelkészek beszélnek. Az egész ünnepséget bezárja Benkő Viktor egyházmegyei belmisszionárius és sombori lelkész előadása.

Az istentiszteleten, vallásos estélyen az egyházi férfi és vegyeskar, továbbá a női bibliakör énekszámokkal szerepel. Az előjelekből ítélve a hazai reformátusság e fontos egyháznak jubiláris ünnepén az egyes egyházak számos küldöttje fog résztvenni, akiknek elhelyezésére és ellátására a helybeli reformátusok nagy lelkesedéssel készülnek.

Rendes bíróság elé kerül a budapesti kommunisták ügye.

Budapest okt. 10. Ha közben az ügyészség nem változtatja meg álláspontját és a rendes bíróság hatáskörébe utalandónak nem mondja ki Rákosiék ügyét, akkor az első csoport, a vezérek csoportja már a jövő hét elején statáriális bíróság elé kerül. A kommunisták ügyét ugyanis csoportokra osztják és csoportonként kerülnek azután a statáriális bíróság elé. Elsősorban a vezérek, Rákosi Mátyás, Weinberger Zoltán, Haman Kató és Gőgös István kerülnek először a rögtönítélő bíróság elé, amelynek elnöke erre az évre Töröki Géza dr. kuriai bíró, a büntető bíróság másodelnöke. A bíróság köteles három napon belül ítéletet mondani, és amennyiben az ítélet marasztaló, a büntetés csak kötélt általi halál lehet, amelyet két órán belül végre is kell hajtani. Elterjedt egyébként az a hír is, hogy az ügyészség néhány tárgyalása után eláll az ügy statáriális elbírálásától és a rendes bíróság elé utalja a pert.

Mindent elvámolnak

A hidépítéshez érkező szerszámokat is megakarták vámolni

Néhány nappal ezelőtt kellemetlen meglepetés érte a hidszerelését végző cégek noviszádi megbízottját. Németországból megérkezett a hid szereléséhez szükséges szerszámokból egy vagon, a pályaudvaron — külföldről érkező árutól lévén szó — csak a vámhivatal engedélye után adhatták ki. A hidépítő cég megbízottja ekkor a vámhivatalhoz fordult, ahol azzal fogadták, hogy előbb elvámolják a vagon szerszámot és csak akkor adják ki a cégnek. A vámhivatal kiküldöttjei rövidesen el is vámolták a vagon szerszámot és

negyvenezer dinár vámot követeltek az egy vagon szerszámért.

A német cégek noviszádi megbízottai konsterválva fogadták a vámhivatal döntését és értesítették erről a cégek központját. Dortmundból és Stettinből erre a középítészeti minisztériumhoz fordultak és kérték, rendelje el, hogy a szerszámokat vámentesen szállíthassák be. A minisztérium haladéktalanul intézkedett is ilyen irányban és most már nem vámolták el a további szerszámküldeményeket. Tegnap két vagon szerszám érkezett meg Noviszadra, a további szállítmányok pedig már utban vannak.

ODEON okt. 11-én

A FENEGEREK

Kacagató vigjátékattrakció 6 felvonásban

Főszereplő:

MONTI BANKS

KALAPOKAT

fest, tisztít és alakít a legmodernebb kivitelben. Új női, férfi és gyermekkalapok készítése.

Török Károly, Magyar u. 66-68. szám.

1953-1-2

KISEBBSÉGEK

(—) A csehszlovákiai magyarság kulturszervezkedése. A „Prágai Magyar Hírlap” közlése szerint a legutóbbi időkben a Csehszlovákiában élő magyarság körében is megindult egy mozgalom, amely a magyar kisebbségeket érintő kulturális és társadalmi problémákat igyekszik összefoglalni. A lap közlése szerint a csehszlovákiai magyarság vezetői új kulturális intézmények alkotásával, s a pártpolitikai kérdések teljes kikapcsolásával óhajtik megteremteni a magyar társadalom és magyar művelődés közös frontját. Az új mozgalom igen komolyan látszik és nagyon biztató az, hogy nem akar tekintettel lenni semmi olyan körülményre, amely eddig csaknem mindenütt és minden munkában valami ősi átok terhe alatt megosztotta a magyarság egységét. A program: A szétszört és nem egységes vezetés alatt működő szervezetek helyett a központi Magyar Közművelődési Egylet megteremtése. Az impériumváltozással csehszlovák határok közé jutott felvidéki magyarság mindig jelentős értékű intelligenciával rendelkezett, s a jelek szerint minden remény megvan arra, hogy ezzel a szervezkedéssel sikerül megteremteni a magyar kultúráért folytatott küzdelem egységes frontját.

(—) Erdélyi magyarok a genfi kisebbségi konferencián. Kolozsvárról jelentik: Az erdélyi Magyar Párt elnöki tanácsa a napokban ülést tartott, s azon elvben elhatározta, hogy a Genfben, e hó 14-én megnyíló kisebbségi konferencián a magyarság képviseltni fogja magát. A küldöttekre vonatkozólag döntést nem hoztak.

A kongresszuson való magatartást akként állapították meg, hogy a romániai magyar delegáltak álláspontja visszatükröztesse az állam iránti lojalitást és főcélja az lesz, hogy a nemzeti kérdés békés megoldásának konstruktív munkájához ők is hozzájáruljanak. E hírrel kapcsolatban megemlítjük, hogy Románia többi kisebbségei, a németek, rutének és valószínűleg a zsidók is küldöttségekkel képviseltnik magukat a konferencián. A németek delegációjában a német Néppárt vezérei közül ketten, vagy hárman fognak részt venni.

A világsajtó és főleg a svájci lapok hosszú cikkekben foglalkoznak a genfi kisebbségi konferenciával és nagy fontosságot tulajdonítanak a kisebbségi kérdésnek, mint az európai helyzet békés fejlődése egyik kulcsának. A „Berne Bund”, a mai állapotok tarthatatlanságát változva arra a következtetésre jut, hogy a kongresszus elé nagy várakozással lehet tekinteni, mert ez megteremti a kisebbségi kérdésben való békés együttműködés lehetőségének alapjait.

(—) Szlovenszko magyarsága is képviselteti magát a kisebbségek konferenciáján. Prágából jelentik: Az október 14-én Genfben megnyíló kisebbségi konferenciára dr. Szüllő Géza prágai nemzetgyűlési képviselő vezeti a szlovenszko magyarság küldöttségét. Dr. Szüllő tevékeny részt vett a kongresszus előkészítő munkájában is, s valószínű, hogy egyik elnöke lesz a kongresszusnak. A tanácskozáson tizenegy állam területéről képviseltnik magukat a kisebbségek.

(—) Ellenzéki képviselőt nem szabad ünnepelni. Kassáról jelentik: A cseh kormány többség kebelén belül az ellentétek annyira elmélyültek, hogy az egymással homlokegyenest ellenkező nézetek összeegyeztetésére gondolni sem lehet. Bizonyosnak látszik, hogy a nemzetgyűlés mindkét házát október 17-ikével feloszlatták és kiírják az országos választásokat, melyeknek idejét november 15-ére tervezik. Október 17-éig még sietve meghoznak néhány törvényt, egyebek között a választásokat szabályozó törvényt, melyeknek megszavazása után aztán feloszlatták a házat. A választások kiírása meg sem történt, a hatóságok máris nyomást gyakorolnak az ellenzékre. Egy felvidéki községben történt, hogy Kurtyák János demokrata képviselőt megakadályozták abban,

hogy a templomból kijövő hiveivel beszélgethessen, majd amikor a tömeg megéljenezte a népszerű honatyát, letartóztatták a lelkesedő

parasztokat azzal, hogy ellenzéki képviselőt nem szabad ünnepelni.

Tizenöt évre ítélték az orosz uccai anyagyilkost

Gavrilovics Nikola nyugodtan viselkedett a tárgyaláson — Az ügyész halálos ítéletet kért — Husz év óta nem volt hasonló büntény Novisadon

Anyagyilkosság vádjával terhelten állott tegnap délelőtt a novisadi törvényszék Gomirac tanácsa előtt Gavrilovics Nikola novisadi földműves, aki ez évi május 26-án reggel 8 órakor anyjának Orosz-ucca 10. számú házában huszonnégy bajonetszurással megölte az édesanyját.

A büntetőtanács elnöke Gomiracs Vojislav, a vádat Lemaics Jovan dr. főügyész-helyettes képviselte, a védői tisztet pedig dr. Aradszki Mita helyettese Arsenievics Milán látta el.

A vádirat gyilkossággal vádolja Gavrilovics Nikolát, amelyet előre megfontolt szándékkal követett el.

A bíróság elsőnek Gavrilovics Nikolát hallgatja ki. Az anyagyilkos elmondja, hogy atyja 1919-ben halt meg és öten maradtak testvérek: Nikola, Dusan, Mita, Vidoszava és Mara. Anyjával és hugaival együtt lakott, akik segítettek neki a mezei munkában. Később Vidoszava varrni tanult, Mara iskolába járt és anyja sem segítkezett neki, úgy, hogy egyedül kellett dolgoznia. Már a múlt év ősze óta nem élt jóban anyjával és ezért 1924. decembere óta külön is lakott. Azelőtt is és azóta is napirenden volt közöttük a veszekedés, többször tettelegességre is sor került. Ez év május 26-án anyja vizet hozott a Dunáról ruhamosáshoz, mikor arra kérte, hogy az ő ruháját is mossa ki, anyja ezt megtagadta, amiből ismét veszekedés keletkezett. Anyja ezután a szobába ment, öltözni kezdett és azt mondta, hogy a rendőrségre megy feljelenteni. Ő erre nyakánál megfogta anyját és többször arculütötte, ez kérlelni kezdte, hogy ne bántsa, akkor nem fogja feljelenteni. Kévéssel később ismét veszekedni kezdtek és amikor anyja a szobából a konyhába ment, rátámadt egy nagy késsel, amelyet már előbb magához vett és először fejbeszurta anyját, majd több helyen a mellébe szurt, amikor leesett a földre, még néhányszor beléjedőfte a kést. Mikor már látta, hogy anyjában nincs élet, megmosta a kezét és dr. Aradszki Mita ügyvéd irodájába szaladt és tanácsot kért tőle, hogy mit csináljon, az ügyvéd a rendőrségre utasította, ahova el is ment és jelentkezett.

Gavrilovics Nikola a legnagyobb lelki nyugalommal mondta el a gyilkosság lefolyását, kezét többször a zsebébe tette, úgy, hogy az elnöknek kellett figyelmeztetni rendes viselkedésre.

A vádlott kihallgatása után a tanukat hallgatta ki a bíróság.

Fivérei és nővérei azt vallották, hogy atyjuk 1919-ben bekövetkezett halála után állaudon terrorizálta az egész családot azt akarta, hogy az egész vagyont ő kapja.

A többi tanuk is mind azt vallották, hogy az anyagyilkos állandóan veszekedett otthon és emiatt két öccse el is költözött otthonról.

Dr. Klucka György és dr. Cseremov Gyorgye városi tisztiorvosok szerint 24 helyen szurta meg anyját, a sebek közül 7 feltétlenül halálos volt. A vádlott teljesen normális ember, kissé vérmes természetű.

Dr. Lemaics Jovan főügyész-helyettes szerint a vádlott nyugodtan hajtotta végre borzalmas tettet, amelyhez hasonló husz év óta nem fordult elő ezen a vidéken. Halálos ítéletet kér.

Arsenievics Milán rámutat arra, hogy ilyen borzalmas büntetést normális ember nem tud elkövetni, ezért elmeorvosokkal kellett volna megfigyelteni, mert a ma kihallgatott orvosszakértők nem tudják megállapítani a vádlott lelkiállapotát. A védő szerint Gavrilovics Nikola üldözési mániában szenved, ami egyes cselekedeteiből kétségtelenül megállapítható.

Ezenkívül azonban anyja kihívó magaviselete adta kezébe a konyhakéssé átalakított bajonettet. Gavrilovics Nikola a végzet áldozata, mint a halandó emberek mind, ezt vegye tekintetbe a bíróság és így hozza meg ítéletét.

A bíróság közel egy órai tanácskozás után hirdette ki az ítéletet és 15 évfegyházra, és polgári jogainak további nyolc évre való elvesztésére ítélte az anyagyilkos Gavrilovics Nikolát.

Az ügyész súlyosbításért az elítélt enyhítésért felebezett.

Az ítélet kihirdetése alatt az anyagyilkos sápadtan és minden tagjában reszkette állott a bíróság előtt, amelynek ítélete a borzalmas tett elkövetése után minden bizonytalanságot tett egy szerencsétlen és elhibázott élet végére...

Egészség
és boldogság:

mama és gyermeke a tisztaság üdítő érzetében, frisseségtől sugározva, ápolva és gondozva. Örömteli egészség nevetve mutatja a ragyogó foggyöngyöket.

A Kalodont fogkrém minden-napi használata a legbiztosabb módja, hogy fogaink épségét és szépségét megőrizzük.

EGYELŐRE NEM LESZ TEMERINBEN VILLANYVILÁGÍTÁS

Megsemmisítették a temerini képviselőtestület

azon határozatát, amellyel a járeki villanytelepet bizta meg a villamosvilágítás felszerelésével

Temerin községnek villannyal való ellátásáról több ízben emlékezett már meg a Délbácska. Egy hónappal ezelőtt megirtuk, hogy a községi képviselőtestület nagyon kedvezőtlen feltételek mellett kötött szerződést a járeki villamosteleppel, a villamos világításnak Temerinbe való bevezetése ügyében. A községi képviselőtestület néhány tagját, akik nem akarták azt, hogy a lakosság tuiságos megterhelésével járjon a villamos világítás bevezetése, megfélembtették a vármegyéhez a községi képviselőtestület határozatát. A felebbezők különösen azt kifogásolták, hogy nem árlejts útján nyerte el a munkát a járeki villamostelep, ha-

nam a községi képviselőtestület, más árajánlat bekérése nélkül.

A felebbezés eredménnyel is járt, mert a vármegye közigazgatási bizottsága megsemmisítette a községi képviselőtestület határozatát azon a címen, hogy nem nyilvános árlejts útján adták ki a munkát.

A járeki vállalkozókat meglehetősen kelemetlenül érintette a Somborból érkezett határozat, mert igen sok anyagot már Temerinbe szállítottak, ahol már meg is kezdték az előmunkálatokat, amit most természetesen abba kellett hagyni.

* * *

Tíz évi fegyház felségértésért

Schneider János volt jegyző ügyének tárgyalása a törvényszéken

A novisadi törvényszék Radulovics tanácsa tegnap tárgyalta Schneider János volt sziváci jegyző felségértési ügyét. Schneider János két évvel ezelőtt Sztapáron egy vendéglőben átmulatott éjszaka után tökéletesen részeg állapotban felségértő kifejezést használt. Főljelentés folytán az ügy a sombori ügyészséghez került, amely elrendelte letartóztatását. Négy hónapi vizsgálati fogság után szabadlábra helyezték Schneider Jánost, ügyét pedig a felségértési perekben illetékes novisadi törvényszékhez utalták át. Több ízben volt már tárgyalás kitzve ez ügyben, de a tanuk távolmaradása miatt a tárgyalást nem lehetett megtartani. A tegnapi tárgyaláson azonban az összes tanuk megjelentek és így a bíróság meg is tarthatta azt. Az ügyész indítványára a bíróság zárt tárgyalást rendelt el.

Schneider János védelmét ellátó ügyvéd

dr. Aradszki Mita a tárgyalás folyamán lemondott védői tisztéről, mire a tárgyalást vezető elnök hivatalból dr. Jankovics Dragolyub ügyvédet rendelte ki védőül.

A bíróság a tanukihallgatások, a vád- és védőbeszéd után ítélethozatalra vonult vissza. Az ítéletet nyílt tárgyaláson hirdette ki és

Schneider Jánost háromszoros felségértés büntetésben mondotta ki bűnösnek és ezért **tíz évi fegyházra ítéli**, egyúttal elrendelte a szabadlábon levő Schneider János azonnali letartóztatását és vizsgálati fogságba való helyezését.

Az elítélt és védője felebbeztek az ítélet ellen, mivel Schneider János ártatlannak érzi magát.

* * *

Ahol minden nyelv államnyelv

A kanadai franciák nem érzik a kisebbségi helyzet súlyát — Ahol nincsen nacionalista földreform

A Népszövetség hatodik gyűlésén elnökül választották Dandurand kanadai francia küldöttest s ez alkalommal Painlevé francia miniszterelnök dicsőimnusz zengett Dandurand hazájáról, legfőbb érdemül emelve ki, hogy ebben az országban a kisebbségi kérdést példásan megoldották.

Egy németországi lap ehhez a dicsőimnuszhoz szomorú és reánk, magyarokra is fájdalmasan ható akkordokat üt, amikor párhuzamba állítja a kanadai franciák kedvező kisebbségi helyzetével azt a sok igazságtalanságot, amelyet a németeknek szenvedniök kell majdnem mindenütt, ahol kisebbségi helyzetbe taszította őket az antant és főképpen Franciaország akarata, azé a Franciaországé, amelynek miniszterelnöke magasztalja a népkisebbségi kérdés helyes megoldását, amikor ez franciáknak válik előnyükre.

A német lap egész cikkét majdnem szó szerint lefordíthatnánk, csak a német helyébe magyart kellene tennünk, mert a fájdalmas összehasonlítás éppen úgy áll velünk szemben is.

A kisebbségi kérdés több országban érdekli a franciákat, de ők is olyanok, mint a gazdag ember, akinek nincs érzéke a szegénység bajait szenvedőkkel szemben. A franciáknak jó soruk van, mint kisebbségnek is, Belgiumban. Svájcban számarányuknak meg nem felelő előnyöket élveznek — tul az egyenlőségen — faj, nyelv és művelődés szempontjából. De most nézzük a kanadai helyzetet.

Kanada angol domínium nyolcmillió lakosságának éppen a negyedrésze francia. A kétmillió franciából másfélmillió régi gyarmati provinciájukban Quebecban él egy tömegben, úgy, hogy itt a lakosságnak több, mint négy-

ötöd részét alkotja. Ontario tartományban a lakosság egyötöde francia. Máshol is vannak még francia nyelvszigetek, amelyek nem függenek össze közvetlenül a zárt francia területekkel.

A kanadai franciáknak ugyanis tartományi és helyi önkormányzata van. A közigazgatás függetlensége és önállósága mellett ez az autonómia a francia kisebbség egyházi és iskolai életének érintetlen szabadságát is jelenti a maga népi, nyelvi és kulturális fejlődésének korlátlanásával.

Az államnyelv fogalma, amelynek tabuszerű szentségéért oly súlyos arculcsapásokat vagyunk kénytelenek szenvedni s amelynek leple alatt tönkretesszük egész magyar oktatásunkat, súlyos hátrányba taszítanak a törvényhozás, igazságszolgáltatás, közigazgatás egész területén, sőt még gazdasági életünkben is, — Kanadában teljesen ismeretlen. Az országos politikában, így a parlamentben is a huszonöt százalékos francia népkisebbség nyelvének épp oly jogai vannak, mint a hetvenöt százalékos többségű angolok nyelvének.

Hogy a központi hatalom szervei kisebbségi iskolákat bezárjanak, földbirtokokat kizsájtítsanak — egyoldalú, önző nemzeti célokból, ez Kanadában teljes képtelenség. Quebec provinciában fennáll egy törvény, mely szerint az ottani Koronauradalmakból sokgyermekes családoknak birtokokat adhatnak. Ilyen birtokot sohasem kap más, csak régi, gyökeres, vagyis franciául beszélő család. Cseh- és Lengyelországban — panasolja a német lap — a „földreform” abban áll, hogy német területek német lakosaitól elveszik a földet s odaadják az uralkodó fajhoz tartozóknak.

* * *

Nem értem ezeket az embereket

mindig arról beszének, hogy mi lesz majd Locarnóban, vagy mit végeznek Genfben, Pasics visszajön-e Beogradba vagy sem, a németek behódolnak-e a franciáknak, vagy a franciák hódolnak-e be a németnek, hogy most mit csicsereg Csicserin, vagy Hasszán Müftár okozta-e a háborút, pedig mennyivel fontosabb kérdések állanak a világérdeklődés központjában. Éppen most töröm a fejemet, vajjon a KAC kerül-e szembe a SAC-al, vagy a RÓT a PLACC al, az UC legyőzi-e a MUC-ot, vagy a CUC a SMUC-ot. Azzal sem vagyok még tisztában, hogy jobb-e az OS kávé mint a Meini kávé s hogy a taccsvonal messzebb van-e a kornertől, mint Makó Jeruzsálemtől. A BOCI mégis csak jobb mint a FOCl és niába rugott gólt Lenci, mégis csak generális lett a Henci. A papirforma szerint a NAK sokkal ridegebb mint a KAK, pedig mégis csak a CUCLl győzött nagyobb gólaránnyal PUCLl-val szemben. Erős küzdelemre van kilátás a Fő Tő Cö meccsen is, mert a JAJMAMAM kilépett a zsupából, pedig az UNCILl már régebben kapitulált a SMUNCILl-val szemben. Az új játékszabályzat szerint a fault egyenrangú a suttal. Ha most már a gólarány ugy aránylik a futballhoz, mint a Macsva a Sabáchoz, valószínű, hogy a kornerarány ugy aránylik a góلمانhoz, mint André a Tománhoz. Szinte szédületes perspektíva nyílik a nemzetközi reprezentatív mérkőzésekre is. A középzónában a legjobb esélyekkel indulnak Schaffieldunitedblackburnroversevertoncityorwesthamunitedburnley és Tottenhamhotspur-boltonwanderersnotscountryastonwillaaantarsenal, csak még annyiban tisztátlan a helyzet, vajjon a Westham, a Tottenham vagy a Franz Hamm nyeri-e meg a Cross Countryt, mert a papirforma szerint Rudolfshügel ráfeküdt a Herthára és óriási gólaránnyal győzött a Wacker Bébi felett. Mindenesetre megnyugtató, hogy a vidéken is lesz két válogatott mérkőzés, ezuttal a Dél kerül szembe a Délnyugattal, az Észak az Északkelettel, a Kelet a Keletnyugattal és a Délkeletnyugattal az Északnyugatikeletdélkeletnyugattal. Ha most már a dél legyőzi a nyugatot, a kelet mindenesetre messzebbre kerül a délkeleti északról, mint az északnyugati délkeletnyugattól, hiszen óriási a klassziskülönbség az északkeleti éjszka és délkeleti nyugat között. A zöldfehérek csapata a Kupáért küzdenek, pedig a kékfehérek és violettárgák sokkal jobb kondícióban vannak mint a vöröszöldek és ultramarinszépiák. A válogatott színű csapat tehát könnyű győzelmet arathat régi riválisán, már ezért is mert Zsemle sokkal jobb half mint Kossuth II, pedig Puci különb bak volt mint Kecse, aki a csatársorban produkált mesés kirohanásokat Cucca kapuja ellen. Így most már érthető, miért került Dudás konfliktusba Spillerrel és a Lech a Pásztival, mert ha Simonyi vezeti a mérkőzést, több mint valószínű, hogy a Beocsini berugia Vékest és Csicserin lesántul. Mit nekem a nemzetközi politika, a Radics, a Chamberlain, Locarnó, Moszkva, világbéke, paktum, Wanderveide és Skrzinszki, még álomban is a kapufélfát, a centert a halfot és a bekket látom s sokkal fontosabbnak tartom, hogy mit csinál a kapuban a Zamorra, a Zsák, a Kovracsek és a többi góلمان, mint a világpolitikában a Strézemann.

K. A.

— Az új egydinárosok. Tegnap érkezett Beogradba husz millió dinár értékű új ezüst egydináros. Az új pénzt a jövő hét folyamán fogják forgalomba hozni. A hó vége felé érkezik egy nagyobb szállítmány féldináros ércpénz.

1925. Október 11. Vasárnap

Római katolikus: *Placida*. Protestáns: *Brigitta*. Görög keleti: *Kariton*. A nap kel 6 óra 11 perckor, nyugszik 5 óra 22 perckor. A hold kel — óra — perckor, nyugszik 2 óra 40 perckor. Nemzeti Színház: A lengyelvér. Apolló mozi: A lélek órása. Labdarugás: D. u. 3 órakor OSKV—Juda Makkabi a Karagyorgye pályán. D. e. 11 órakor: A pénzügyigazgatóság tisztviselő ottlónának felszentelése.

Időjárás: (A petrovaradini katonai meteorológiai állomás jelentése). A Középeurópai anticiklon tartós, az északi ciklon változó és erős szeleket okoz egészen Berliinig. Délen is helyenként nagy viharok vannak. Északon és délen felhős, nálunk nagyobb részt derült. Csapadékok voltak Norvégiában és Görögországban. A hőmérséklet délen esett, északon emelkedett. Osiektól Bécsig a minimális hőmérséklet 0 fok.

Jóslat: Országunkban szép marad az idő. A szelek gyengék lesznek, a felhőzet továbbra is ritkulni fog, csapadék nem lesz. Az éjjeli hőmérséklet a fagypontra körül marad, nappal azonban melegebb lesz az idő.

A budapesti meteorológiai intézet jelentése: Magyarországon tegnap délelőtt a nyugati részen még voltak kisebb esőzések, de a nap folyamán már teljesen kiderült és éjjel igen hűvös. A minimum több helyütt a fagypontra alá süllyedt. Időprognózis: Derült, száraz, nappal enyhe, éjjel hűvös idő.

— **A horvát királyság ezeréves jubileuma Petrovaradinban.** Ma ünneplik meg Petrovaradinban fényes keretek között a horvát királyság ezeréves jubileumát. Délelőtt ünnepi istentisztelet lesz a hatóságok fejeinek jelenlétében, utána diszfelvonulás; délután football mérkőzés, este pedig diszlelőadást rendeznek a Romics féle szálloda nagytermében.

— **Az olasz király uralkodásának huszonöt éves jubileuma.** Rómából jelentik: A minisztertanács tegnap elhatározta, hogy a király huszonöt éves uralkodói jubileuma alkalmával százlírás arany emlékérmét veret. Elhatározta továbbá, hogy az egykor elienséges kézben levő vagyon kezelésére kirendelt bizottságot megszünteti, miután ez már teljesítette feladatát. A bizottság jogi teendői a pénzügyminiszteriumra hárulnak át.

— **A csehek rendezik amerikai adósságukat.** Washingtonból jelentik: Az Amerikával szemben fennálló cseh adósságok visszafizetése ügyében tegnap megegyezés jött létre. A megegyezés értelmében Csehország 115 millió dollárt fizet, mégpedig hatvankét évre elosztva. Mellon kincstári államtitkár kijelentette, hogy Csehország tizenhét éven keresztül évenként három millió dollárt fog fizetni. Az eddig esedékes kamatok kamatlábát 4—4,5 százalékban állapítják meg, míg a jövőben az első tíz évre 3 százalékot, ennek a letelével pedig 3,5 százalékot számítanak kamatnak.

— **A cseh államadósságok.** Prágából jelentik: A szenátus költségvetési bizottságában Beska pénzügyminiszter többek között kijelentette, hogy Csehország állami adóssága 29754 és fél milliót tesz ki.

— **Fenyegetnek a cseh kommunisták.** Prágából jelentik: A csehországi kommunisták napról-napra újabb fenyegető levelekkel árasztják el a prágai követségi magyar jagjait és legújabbban azzal fenyegetőznek, hogy Rákosi Mátyás esetleges kivégzése esetében a cseh-szlovák területen élő magyar állampolgárokon állnak véres bosszút. A követség a fenyegető leveleket a külügyminiszterium útján a rendőrséghez juttatta, amely megindította a nyomozást a fenyegető levelek küldőinek megállapítására.

Az átok engem ért el

Élet-keserőségek italának
Lettem a jussos nagyiccése.
Lettem a harcos nagy Akarások
Fegyvere, kardja, kaszája, kése.

Járomba-fogott jámbor-ösöm
Jobbágy-lelkéből átok fakadt.
S az átok engem ért el,
S jajja az én szívemre szakadt.
Az én lelkemben térdel,
Legszentebb hiteknek keresztet hada.

Ősi babonás átok engem ért el
S lettem keserű poharak csordolatja.
Jövő ígéknek akarta vértel,
Netovább-türelmek borus vad csatáján.

Élet-keserőségek italának
Lettem a jussos nagy iccése,
Lettem a harcos nagy Akarások
Fegyvere, kardja, kaszája, kése.

Novisad, 1925. jun. 1.

Nuit Noir.

— **Nemzetközi kokaincsempészt fogtak el Budapesten.** Budapestről jelentik: A Kolozsvár kávéházban tettenérték Róth Rudolf román állampolgárt, aki Bukarest, Budapest és Bécs között hajón, kokaincsempészéssel foglalkozott. A csempészt Mátyás Manóval és Krausz Fülöppel a Kolozsvár kávéházának trafikosaival együtt folytatta. Róth tegnap reggel Bécsből érkezett hajón. A detektívek követték a Kolozsvár kávéháza és ott azt látták, hogy a pincérnek egy nagyobb csomagot adott át. Rothot leigazoltatták, majd előállították a főkapitányságon, ahol bevallotta, hogy már régóta foglalkozik kokaincsempészéssel és értékesítésével. A kokain tíz grammját nyolcszáz ezer koronával árusította. A detektívek mind a három üzlettársnak lakásán házkutatást tartottak és rendkívül nagy mennyiségű csempészett kokain, aszpirint, morfiomot és egyéb csempészett gyógyszert találtak. Az elkobzott gyógyszerek értéke meghaladja az egymilliárd koronát. Mindhármukat letartóztatták és csempészség, valamint mérgek forgalombahozatala miatt megindították ellenük az eljárást.

— **Csempész diplomata.** Nagyváradról jelentik: Néhány nap előtt diplomáciai utlevéllel egy bolgár követ érkezett Bécs felől a biharpüspöki határállomásra. Két hatalmas ládát tett ki a követ pogyásza. A vámhivatal főnökének gyanusak voltak a ládák, a követ azonban erélyesen tiltakozott a vámvizsgálat ellen és azt mondotta, hogy fontos diplomáciai iratok vannak a ládákban. Amikor a ládákat felbontották, egyetlen iratot sem találtak benne, ellenben annál több nagyértékű selyem és perzsa szőnyeget. A szőnyegetek elkobozták, a csempész diplomata ellen pedig megindították az eljárást.

— **Felhívás.** Értesitem a Katolikus Kör énekkarának férfi tagjait miszerint hétfőn folyó hó 12-én énekórát tartok, sziveskedjenek mindannyian megjelenni. A karnagy.

— **A magántisztviselők egyesülete** (B. O. T. I. C.) az idei fényesnek és nagyon előkelőnek ígérkező mulatságát december hó 5-én fogja megtartani. Az egyesület választmánya továbbá közli tagjaival, hogy sikerült egy helybeli vállalattal olyértelmű megállapodást kötnie, hogy az egyesület tagjai hasáb tölgyfát kedvezményes árban ölenként 600 dinárért kapnak. Akik ezen kedvezményt igénybe óhajtnak venni, forduljanak az egyesület irodájához, ahol közelebbi felvilágosítást nyerhetnek.

— **Elmegyógyintézetből szöktettek meg leányokat a leánykereskedők.** Lembergől jelentik: A közelben levő kulparkói elmegyógyintézetből az eddigi megállapítások

szerint tíz leányt, leánykereskedők külföldre hurcoltak. A tetteseket, akik nyilván jólszervezett banda tagjai, eddig nem sikerült kinyomozni.

— **Anyakönyvi kimutatás.** Folyó évi október hó 5 napjától folyó évi október hó 11 napjáig, született összesen: 19 (tizenkilenc) gyermek és pedig 10 (tíz) fiú és (kilenc) leány. Házasságot kötött összesen: 7 (hét) pár és pedig: Ifj. Ofenbächer János, szabó-s. és Palkovits Aranka, Ungár Jakab, kőrajzoló és Schweizer Anna, Popov Nikola, állami-hivatalnok és Prkoszovác Danica. Ifj. Szauer Jakab, gyárimunkás és Gubicza Katalin. Ifj. Jambrik György, raktárnok és Horváth Mária. Ifj. Vékony Ferenc, cipész, Novisad és Krajlach Krisztina, Novi-Vrbász. Vázsonyi József, soffőr és Blummenréder Anna. Elhalt összesen: 13 (tizenhárom) egyén és pedig: Debelyácsi Dóra, 1 hónapos. Kardos György, 13 hónapos. Sugin Pálné szül. Mátejin Péla, háztartásbeli, 64 éves Jovánovics Radmila, 1 hónapos. Nikolits Mihajló, napszámos, 25 éves, (Novi-Futog.) Velweiter János, tanuló, 10 éves (Novi-Szivác) Zsolyom Katalin, háztartás, 11 éves. Luburit Lázár, napszámos, 63 éves. Androvits István, 3 éves. Csipő József, napszámos, 63 éves. Kalmár Lászlóné szül. Horváth Terézia, háztartás 46 éves (Bidiszáva.) Glaszer Sándorné szül. Drabant Julianna, háztartás, 28 éves.

— **Párisban sztrájkolnak a villamosvezetők.** Párisból jelentik: A kommunista párt elrendelte, hogy a párisi villamos és autóbusz alkalmazottai a mai nap követelésük megtagadása miatt szüntessék be a munkát. Elrendelte továbbá, hogy hétfőn a munkások politikai tiltakozásul huszonnégyórás általános sztrájkot tartsanak.

— **Orvosi hír.** Dr. Brezovszky Nándor sebészorvos szabadságáról visszatért és rendeléseit újból megkezdte szanatóriumában.

— **Szabadlábrahelyezés.** Az ügyész Szabylár Milánt a Srbadija felelős szerkesztőjét két nappal ezelőtt szabadlábra helyezte tegnap pedig Pecsvarac Tosát is szabadlábra helyezte miután szökéstől nem kell tartani. — Ugyancsak szabadlábra helyezte a vádtanács határozatára Ország Mihály és Gazsó Mihály vasúti munkásokat, akik vagonfosztogatásért voltak letartóztatásban, mivel már két hónapot voltak vizsgálati fogságban.

— **Csaló kereskedő.** Ivkov Gyurica 45 éves kereskedőt a bíróság egy évi börtönről ítélte, mivel Hahn Gyula osijeki kereskedőt megkárosította oly módon, hogy Hahnnak engedélyt adott arra, hogy házára betáblázza követelését. Azonban mielőtt a betáblázásra sor került volna, házát anyosára iratta. Miután az ítéletet a semmitőszék is jóváhagyta, Ivkov tegnap megkezdte büntetését.

— **A nemzetközi vöröskereszt konferencia.** Genfből jelentik: A nemzetközi vöröskereszt konferencia a tegnapi ülésen elfogadta Athanazakis (Görögország) jelentését a vöröskereszt jelvény használatáról és viseléséről, valamint a francia Bruggre jelentését a katonai egészségügyi osztagok és az országos szervezetek kapcsolatáról. Elfogadták továbbá a számos javaslatot köztük azt, amelyet a menekültek ügyében Baranyai (Magyarország) terjesztett elő. Ezután Michaeli a nemzetközi vöröskereszt bizottságának tagja jelentést tett a bizottságok munkálatairól, a vegyszerekkel folytatott háborúról és azok következményeiről folytatott vizsgálat tárgyában. Michaeli végső következtetéseit részletes vita után egyhangulag elfogadták.

— **Uj vasuti fűtőház Novisadon.** A közlekedésügyi miniszterium két millió dinár hitelt engedélyezett egy új és modern fűtőház felépítésére Novisadon. Az új fűtőházat a beogradai fűtőház mintájára fogják fellépíteni.

APOLLO

október hó 9—10—11-én

LUCY DORAINÉ-FILM!

A LÉLEK ÓRÁSA

Nagyhatású szerelmi dráma 5 felvonásban. — Főszerepben: LUCY DORAINÉ.

Kiegészítésül: A SZÉP ÖRÖKÖSNŐ. Vigjáték 2 felvonásban.

SPORT

A mai mérkőzések

A kora reggeli gyorsvonattal, nagyszámú kíséreléssel elindult a NAK csapata első idej bajnoki mérkőzésének lejátszására. A csapatban általában bizakodó a hangulat, bár mindannyian tisztában vannak azzal, hogy ma az idej bajnokság egyik legnehezebb erőpróbája előtt állnak. Sabác is erősen készül a mérkőzésre, mely minthogy Joksics bíraskodásával a kilingésektől mentes lefolyása biztosítva van, nagyon élvezetesnek és erősnek ígérkezik. A NAK fejlettebb technikájával szemben Sabác játékosai küzdeni tudásuk és lelkesedésük maimumát fogják adni s ez bizonyára olyan élvezetet nyújt, amiért érdemes volt a nagyszabású kísérelésközönségnek a sabáci utat megtenni.

A mérkőzésre a NAK Rókával megerősített csapata a következőképpen áll fel:
Kovracek, — Martin, Róka — Alexi, Peikert, Illija, — Schäffer, Paszt, Lenci, Német, Bertók.

Az itthoniak készülődését nagy bizakodások kísérték. A futballjáték legkomolyabb erőpróbája mégis csak a bajnoki mérkőzés és ennek tudatában a két pályatárs kemény tréningeket tartott. A pályán mind a ketten otthonosak, tehát a játék mindkét részről a tőlük telhető legjobb és legerősebb lesz.

A mai mérkőzésre a csapatok a következőképpen állnak fel:

O.S.K.V.:

Zsvivics	Jovanovics	Popovics
Kricskov	Weisz	Alekszics
Grgarov	Markovics	Uros
		Sevics
		Risztó

Makkabi:

Hauser	Weltmann	Fischer	Kohn	Vig
Kacaf	Miskolczy		Schwemm	
Kiss			Fiedler	
	Morgenstern			

Fegyelmi joga van a kerületnek. A péntek esti kerületi választmányi ülésen bemutatott a beogradi alszövetségtől visszaérkezett jóváhagyást, amelye többek között a kerületet fegyelmi, illetőleg büntetőjoggal ruházza fel. Ez a rendelkezés nagyjelentőségű változást hoz a kerület és a város sportéletébe, mert a kerület tekintélyét nagy mértékben megerősíti. A lassanként javuló irányzatot mutató játékfegyelem az új rendelet életbe lépésével még örvedetesebb fejlődésen megy keresztül, mert a mérkőzéseken előforduló fegyelmi vétségeket a kerület választmányja szemtanuk bíraskodása alapján azonnal letergálja.

Atlétikai versenyeket rendez a NAK. A vasárnapi jubiláris versenyek nagy sikerén felbuzdulva a NAK atlétikai szakosztályának vezetősége elhatározta, hogy még az idej őszi szezonban több atlétikai versenyt rendez. Legközelebb kiírja a középiskolások atlétikai versenyének nevezéseit, majd klubközi és munkás atlétikai versenyek megrendezésére tűz ki határidőt.

A cseh-magyar kettős válogatott mérkőzést hatalmas érdeklődés előzi meg. az országok közötti mérkőzést Prágában játszák le, míg ugyanakkor a Budapest—Prága városközi mérkőzés Budapesten kerül lejátszásra. Magyarország a szinte már végzetes balesetek és vándorlások után nagyon meggyengült csapattal áll fel és éppen ezért győzelemre nem igen lehet kilátása. A mérkőzések bennünket már csak azért is érdekelnek, mert a közel jövőben Jugoszlávia válogatott csapata játszik a csehek ellen.

Győződjön meg a tüzifa szükségletéről, hogy a legjobban fedezheti **D. D. za Eksploataciju Orva-nál**, Novisad. Telefon 455. A Strand mellett.

SZÍNHÁZ

* A szépművészeti osztály főnöke Novisadon. Mint értesülünk Senoa Brankó dr., a közoktatásügyi minisztérium szépművészeti osztályának főnöke Novisadra érkezett és felülvizsgálta a Nemzeti Színház számadásait és ügymenetét. Senoa dr. mindent a legjobb rendben talált és legnagyobb meglepedését fejezte ki Vojnovics Brana dr. igazgatónak. Személycseréről vagy rezsimváltozásról a Nemzeti Színház kebelében Senoa dr. látogatása alkalmából egyáltalában nem esett szó.

ZENE

Művészi hangversenyek Novisadon

Az idej novisadi hangversenyszerezon nagyon érdekesnek idérkezik. A sok sikertelen experimentum után végre komoly munkához fogtak a zene barátai s amióta a novisadi zeneegyesület is nagy lendülettel fogott hozzá a zenekultura népszerűsítéséhez, a sivar novisadi zeneviszonyok is új életre ébredtek. Mint értesülünk, az idej hangversenyszerezon az Ingenykenyer Egyesület a novisadi zeneegyesülettel karöltve fogja megindítani. Az Ingenykenyer Egyesület a népkonyha és a gyermekotthon felállításához gyűjt újabb anyagi forrásokat s a jótékonyági akciót belekapcsolja művészi programjába. Egyelőre arról van szó, hogy sorozatos hangversenyeket rendeznek Novisadon, világhírű művészek közreműködésével. Az Egyesület elnöknője már érintkezésbe lépett több hírneves művésszel, akik a legnagyobb készséggel ígérték meg közreműködésüket. A nagyvárosok mintájára bérletrendszeri alapon akarják rendezni a hangversenyeket, miáltal a bérlet tulajdonosai sokkal előnyösebb feltételek mellett látogathatják a hangversenyeket. Ezideig a következő művészek fellépése lett tervbe véve: *Bokor* Judith, világhírű gondokaművésznő, aki Popper tanítványa és a budapesti zeneakadémián végezte tanulmányait. Innen Berlinbe és Hollandiába került, közben végigutazta egész Európát és Amerikát s mindenütt óriási sikereket aratott. Fellépnek továbbá *Jadlowker* Hermann, a hírneves tenorista, a berlini opera tagja; *Goldsand* zongoraművész, a világhírű csodagyermek; *Orloff* Nikolaj zongoraművész, *Weingarten* professzor és *Marteanu* hegedűművész. A rendezőség több más híres művésszelis tárgyal, többek között *Saljapinnal*, a világ leghíresebb basszistájával, *Schwarz* Verával, a horvát származású kamarazenekezesnővel, *Kurz* Zelmával, a bécsi operaház koloratur énekesnőjével és más több ismert nevű művésszel, akik mindnyájan szívesen Novisadra fognak jönni, hogy a jótékony cél szolgálatába álljanak. A két egyesület egyelőre négy estére szóló bérletet nyit és már most szólítja fel a zeneértő közönséget, hogy a novemberben kezdődő hangversenyszerezonra jelentsek be igényüket a bérletre. Jelentkezéseket elfogadnak és mindennemű felvilágosítással szolgálnak bármely napon a délelőtti órákban *Kohn* Gyuláné, az Ingenykenyer Egyesület elnöknője és *Dr. Mócs* Sándorné, az Egyesület alelnöknője.

A vojvodinai zenész alszövetség kongresszusa. A vojvodinai zenészsalszövetség október 18-án tartja kongresszusát Novisadon. A kongresszuson több, a vojvodinai zenészsalszövetséget érdeklő kérdés kerül tárgyalás alá, többek között egy nagy zenekar felállítása, amelyhez Szelinszki és Pasesán fognak hozzászólani. Ugyanakkor választják meg az alszövetség új vezetőségét is. A kongresszus a Nemzeti Színházban fogja tartani ülését.

TŐZSDE

Okt. 10	Zürich zárlat	Beograd zárlat	Zagreb zárlat	Newyork zárlat
Beograd	9.23			178.—
Zürich	—			1929.—
Newyork	518.—			—
London	25.10			484.25
Paris	23.90			461.—
Milano	20.75			400.50
Prága	15.37			296.25
Berlin	123.45			—
Budapest	72.60			14.—
Brüsszel	23.50			453.—
Bécs	23.10			14.1/8
Bukarest	2.50			—
Amsterdam	208.40			4019.—
Szótija	3.78			—
Krisztília	—			—
Szalóniki	—			—
Stockholm	—			—

Mult vasárnapi keresztjelvényünk megfejtése

Vizszintesen: Jazzband, ker. adó, kinin, va, Pii, tál, Éva, inkák, Wágner, barackiz.
Függőlegesen: Aviatika, zenél, zri, ban, ad, novinari, Kató, alak, pékek, iga, ár.
Megfejtették összesen kilencszáznyolcvan A megejtett sorsolásnál a következők nyertek jutalmat:

Fabri Karcsi, Novisad, Safarikova-ul. 33.
10 darab Wagner-féle Mignon-sütemény.
Kónya Lajosné, Palics, 1 üveg „Soa“ kölniviz.

Baksa Árpád, Novisad, Grobljanska-u. 14.
5 darab Wagner-féle Mignon sütemény.

A nyertesek a díjakat hétfőn vehetik át a „Délbácska“ kiadóhivatalában.

(x) Tüzifa, porosz szén és koks bevásárlásánál forduljon bizalommal Keller fatelephoz Strand ut, Telefon 117.

ELADÓ

egy ház 3 szobás-konyhas lakással, ugyanott egy kovácsműhely szerzőmokkal együtt eladó.

Slovačka u. 86. szám.

1934-1-3

Belvárosban kiadó egy irodának is alkalmas

1 szoba-konyha.

Cim: „Jugokommercia“ lakásközvetítő irodában, Parnogmlina ul. 10.

Fizetéssel vagy ellátással tanoncot keressék. WEISZ SÁNDOR bádógos és vízvezeték szerelő Novisad, Futoski put 51. 1976-1-2

Kiadó vagy eladó ház

Darányi-telep III. csop. 117-B. A sombori vasut mellett ujonnan épült ház 15 évig adómentes, szabad kézből azonnal eladó. Lakás átvehető. — Bővebbet ugyanott. 1943-1-2

Ideális fekvésű

Szanatóriumnak vagy Gyárnak

alkalmas, a Sztari-Szivaczi vasuti állomástól száz méter távolságu 2805 □-öl térfogatu fenyves, gyümölcsös és szőlő, özondus, pmentes levegővel a Telecskai-fensikon, 5 szobás házzal, ártézi kuttal, cisternával, méhes és tyuk-házzal prima téglából, 2 nagy, 1 kisebb pincével és egyéb mellékhelyiségekkel

eladó.

Értesítést ad a tulajdonos ugyanott. Közvetítők nem díjaztatnak.

1946-1-3

Beogradi tőzsde

1925 október 10, 5 óra

Bécs	795.—	Prága	167.—
Páris	262.—	Zürich	1086.—
Milano	225.50	London	272.75
Newyork	56.25	Budapest	—

Irányzat: mind áru

Zagrebi tőzsde

1925 október 10, 5 óra

Bécs	794.—	Prága	166.75
Páris	261.—	Zürich	1087.—
Milano	225.50	London	272.75
Newyork	56.27	Budapest	—

Irányzat: csendes

Szerkesztésért felel: TOMÁN SÁNDOR
Kiadó: „DÉLBÁCSKA“ lapkiadóvállalat

Nyilt-tér*)

Miután özv. Dorjath Jánosné fodrász üzletét (Kralja Petra u. 30.) átvenni szándékozom, felhívom az esetleges hitelezőit, hogy követeléseiket nálam az üzlethelyiségben 8 napon belül jelentsék be, mert a későbbi bejelentéseket elismerni nem fogom.

Eichinger József.

E rovatban közölttekért nem vállal felelősséget a szerkesztőség.

APRÓ HIRDETÉSEK

Egyetemelt végzett HÍVATALNOKOK szerb vagy magyar nyelven lelkiismeretesen instruál középiskolást. Cim a kiadóhivatalban.

Egy BUTOROZOTT SZOBA egész külön bejáratú kiadó. Cim Gajeva (Könyök) u. 8.

LAKÁST CSERÉLNÉK, uccait, mely áll egy szobából, konyhából és spajzból. Érdeklődni: „Progress“, Novisad, Trg. Oslobođenja 6.

BÁDOGOSSE GÉDEK állandó munkára azonnal felvételnek. Zománcéngyár. Ilok. Jelentkezések Gerő Imre cégnél, Novisad. Mali Liman. 1985.—1—2

FIATAL BERNÁTHEGYI KUTYÁT, vagy magyar fajkomondort keresünk megvételre. Cim a kiadóban. 1—2

ABLAKÜVEG minden méret és mennyiségben legolcsóbban kapható Andrija Martinkónál, Saffarikova ulica 2., szemben a zsidó templommal. 1831—1—12

Egy majdnem új „SARNITAS“ szobagözfürdő olcsón eladó. Cim a kiadóhivatalban. 1—0

NYOMDAI MUNKÁKAT olcsón és izléseken készít Farkas és Dürbeck könyvnyomda Novi Sad, Željeznička ul. 30. szám. Telefon 488.

Egy vagy két BUTOROZOTT SZOBA esetleg konyha használatú is, azonnal kiadó. Cim a kiadóban. 1839—1—3

Állandó SOFFÖR iskoia. Beiratkozni lehet naponta Pesenjanski Józsefnél Novisad, Magyar-utca 53. 1610—1—6

RETORTAFASZENET és TŰZIFÁT ajánl Hubert Lajos, a teslici iparművek vezérképviselője Novisad. Postafiók 25. 1—0

SZERB NYELVOKTATÁS, kipróbált módszer szerint tanító által, mérsékelt díjazás mellett. Érdeklődők forduljanak a kiadóhivatalba. 1957—1—7

PAPIRPLASTIKA vésnök műhelye Pašičeva 26. keres 2 inast. 1—3

Vaskereskedő, ki a fűszer és műszaki szakmában is jártas szerb, német és magyar nyelvben perfeckt segédi, irodai rakárnoki vagy utazói állást keres. Szerény igényű. Cim a kiadóhivatalban.

HIRDETÉSEK

Tűzifa szükségletét

Futoski put 101. szám alatt
00 szerezze be. 00

Ud. EVA S. NAGY Telefon 321.

Nagy üzlethelyiség

portáljai, 2 kirakattal,
forgalmas helyen
kiadó.

1996-1-1

Bővebbet:

SCHMOLKA hirdetőirodában Futoski put 2.

KOMLÓOSZLOP

elsőrendű száraz 1923—24. évi vágású sárga akácfa, homokon termelt, kapható minden vastagságban **SZEMZŐ BÉLA, SUBOTICA** Brozova u. 2. Telefon: 268.

Fotivec Antal „Napredak“
kalapgyárának lerakata, Kr. Petra 19.

Legnagyobb választék női kalapokban. Legszébb színek, posztóból készült párisi minták, díszítve 140—200 din. Elsőrendű velour kalapok 300—350 din. Állandóan nagy választék.

Legolcsóbb árak. — Saját érdekében okvetlenül keressen fel.

Eladó

4 és fél tonnás Brüsing márkájú (Ganz-gyártmány)

Teherautó.

Ud. EVA S. NAGY Futoški put 101. Telefon: 321.

Szép szoba

a centrumban üresen vagy butorozva azonnal kiadó.

Közelebbet: Schönberger-fatelep Örmény-ut — Telefon 401. 1963 1—2

Ujonnan épült ház a Sveti-Jovan utca 4 szám alatt az új Buza piac mellett

eladó.

Áll 3 szoba és az összes melléképítményekből. Azonnal beköltözhető. Bővebb felvilágosítást ugyanott a háztulajdonos,

GYURGYEVICS ZSIVKO ad.

Győződiön meg róla

vételtkényszer nélkül, hogy résztulajdonosként legolcsóbban rendelhet ruhaneműt 1995-1-1

GRÜNBERGER MÓR
uriszabónál, Novisad, Kralja Petra ul. 13.

Díjtalanul közvetítünk Önnek

tisztviselőt, segédet, soffórt, vagy bármilyen alkalmazottat „Jugokommercia“ állásközvetítő, Parnogmlina ul. 10.

FIGYELEM!

A bécsi Messén sikerült készpénzbevásárlásaink révén kiválóan előnyös áron több ezer darab legújabb divatu női és leánykabátokat, selyem és szövet utcai és estélyi tolettiket, mindennemű női szörmebundákat, sportkabátokat beszerezni, melyeket

kiárúsításszerű árban

bocsájtunk eladásra. Ezen előnyös vásárlásunk révén mindennemű szörme árak en gros áron kerülnek detailban is eladásra. — Ajánljuk ezenkívül férfi, fiú és gyermekruhákat, télikabátokat, raglánokat, városi bundákat rendkívül jutányos áron.

Legfinomabb női erzsabundák 12—18.000 dinárig.

Roth Manó és Fiai, Novisad. 1766-1-3

FOJT kalapfestő-intézet

Női, férfi és gyermekkalapok alakítását vállalja az új formák szerint Festés minden színben Uj női és férfi kalapok

Novi Sad, Njegoševa u. 9.

Ujonnan épült ház a Futaki-uton, a Bresovsky-sanatoriummal szemben, a villamos végállomásnál azonnal

kiadó,

mely áll 2 szoba, előszoba, konyha, speiz, nyitott verandával és egy nagy suterén helyiség és nagy kertből. Bővebbet Baumgartner Lőrincz sörészárnok Njegoševa u. 2. 1955—1—2

Egy 3-as

WERTHEIM KASSA

és egy jókarban levő 1998—1—3 G HP MARSHALL LOKOMOBIL jutányos áron eladó.

Bővebbet: Takács és Klier cégnél. Novisad, Jovan Aranyijeva Damjanics ul. 3.

Nevelőnői

állást keresek

Cim a kiadóhivatalban.

A kik rendkívül kedvező feltételek mellett a könyvvitelt megakarják tanulni, azok mielőbb jelentkezzenek. Rövid idő alatt teljes kiképzést nyernek. Érdeklődők a „FŐKÖNYVELŐ“ címre irjanak, Póstaftiók szám 75

818-0

HITÉLET

magyar keresztény folyóirat. - Megjelenik havonta kétszer.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Mošorin—Bačka

Ha állásra van szüksége,

forduljon „Jugokommercia“ állasközvetítőhöz, Parnogmlina ulica 10.

Garantált tiszta fehér

kőso

és finoman örölt kőso, vagonként és kis tételekben azonnali szállításra kapható

Gausz János, Novisad
Futoški put 66. Telefon interurban 534.

Kevert használt

asztalos gépek

és egy szívógázmotor 10 HP., olcsón eladó.

Josif Bobos, asztalos, Petrovac.
1961-1-3

Ha kiadó lakása van,

jelentse be nálunk és mi díjmentesen azonnal kiadjuk, Parnogmlina ulica 10. (Az udvarban.)

Elsőrendű házikoszt

házban és házonkívül a legjutányosabb árban kapható. Változatos menü. Kifogástalan tisztaság. A legizletesebb ételek.

Petra Zrinjskog ulica 18.

Udvari épület, I. emelet.
1-5

Okl. kohómérnök

aki több évi nagyolvasztó-, vas- és fémtödei gyakorlattal bír, megfelelő állást keres. — Ajánlatokat a kiadóhivatal R. 88. alatt továbbít.
1933-1-3

Belvárosban egy kirakattal bíró

szabó vagy cipésműhely

olcsón kiadó. Cim: Jugokommercia lakasközvetítő irodában, Parnogmlina ul. 10.

Komlódrót

horganyozott és fekete minden mennyiségben

legolcsóbban

azonnal szállít

BARZEL R. T.

vaskereskedés, Subotica

Kérjen árajánlatot!

Uji

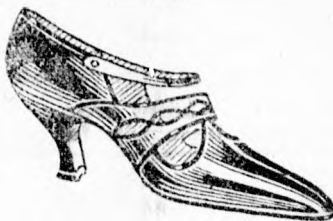
Megnyilt a „Hotel Srpski Kralj“ Novi Sadon.

Elsőrendű étterem — Házi és francia konyha — Kitünő ételek és italok

A szálloda kényelmes, családi szobái a legnagyobb kényelemmel vannak berendezve. — Teljes csend, rend és tisztaság. — A szolid vezetést sokévi munkásságom, képzettségem és becsületességem garantálják. — Telefon: 59. szám.

Tisztelettel: Veliszav Dj. Lukovics, szállodatulajdonos.

Uji

MOCKO I DRUG

NOVI SAD
Omaljev prolaz.

Készíti a legszebb és legjobb cipőket. Legujabb bali cipők, Brokat és lack Fantasiak a legszebb s legjobb kivitelben

Tekintse meg mintaraktárunkat!

Zongorák

és

Pianinok

elsőrangú gyártmány nagy választékban

Truppel Bélánál

-o- hangszer készítő -o-

Novisad, Dunavska ulica 17.
Željeznička ulica 31. szám.

Nagy raktár mindenféle hangszerekben, gramofonok s gramofon-lemezekben, ugyisintén bel- és külföldi quintisztia hurokban Eladás nagyban és kicsinyben.

JAVÍTÁSOKAT ÉS HANGOLÁSOKAT ELVÁLLAL

Lawn tennis rakettek eladása és rakett javítás.

Önálló könyvelő

szerb-magyar-német levelező, perfekt gépíró, kimondottan ügyes irodai erő, legszerényebb kezdő fizetéssel állást keres. Cim: Parnogmlina ul. 10., az udvarban. 1942-1-6

Értesítés! — Cipőüzlet megnyitás!

Ertesitem a n. é. közönséget, hogy Futaki-utca 12. szám alatt, a Posta-utcával szemben cipész-üzletet nyitottam. Készítek megrendelésre mérték szerint a legujabb divatu női, férfi és gyermek cipőket garantált elsőosztályu anyagból, valamint minden szakmába vágó munkát elvállalok. Mikor a n. é. közönség, jóbarátaim és ismerőseim szives támogatását kérem, maradok kiváló tisztelettel

Hambalkó Antal cipész-mester, Futaki-utca 12. (a volt Hölzl-szabó üzlet.)

Férfi és női szövetek,

Velourok, szövetek és sealskinek köpönyegekhez, selyem, Crep de Chine, damast, gradel-törülközők és asztalterítők, vásznak, chiffonok, batistek különféle minőségekben és szélességekben. Barchendek, flannellek és ágyterítők, ágygarnitúrák, klottok, szőnyegek stb. Elsőrendű minőségű angol és cseh-szlovák gyártmányok mérsékelt áron.

Szigoruan szolid bevásárlási forrás:

Kara József és Társa, Novi Sad, Futoski put 48.

A legszolidabb, de megszabott árak!

A DÉLBÁCSKA VASÁRNAPI MELLEKLETE

A MODERN TECHNIKA CSODÁI

A REPÜLŐGÉP-MOTOROK FEJLŐDÉSE

A hatvan lóerőtől az ezer lóerőig. — A legújabb motorok csak ötszázórás használat után szorulnak javításra. — Három csoportra oszthatók az új motorok.

A repülés kérdését annak idején úgy sikerült megoldani, hogy a gyorsfutású benzínmotor, ahogy azt az automobilonk használták, egyszerűen felszerelték a szárnyakra. Már a legelső kísérleteknél kitűnt, hogy a követelményeknek megfelelően több új szempontot kell a szerkesztőnek tekintetbe vennie, még pedig első sorban a könnyűséget, megbízhatóságot és a kis fogyasztást.

Nyilvánvaló, hogy ezek az automobilonk is érvényesültek, csak hogy sokkal kisebb mértékben. A súly csökkentésében nem mentek túlságosan messze és csak egészen kivételes esetekben hagyták el a vízűtést, továbbá a hengerfalakat sem méretezték olyan vékonyra, hogy kopások után még többször ki ne lehessen tenni.

A megbízhatóságot illetőleg automobilonk baj esetén a gép legfeljebb megáll, míg repülőgépnél az utasok élete forog kockán. Továbbá még azt is szem előtt kell tartani, hogy a motor súlyának csökkentésére a motor biztos működésének rovására megy, tehát annál kifogástalanabb anyagot kell alkalmazni.

A fogyasztás szempontja eleinte nem azért volt fontos, hogy a gép üzeme mentül olcsóbb legyen, hanem hogy mentül kevesebb benzinnel lehetőleg nagy távolságra lehessen repülni, továbbá a gépet nagyobb hasznos súlyvitelére tegyék képessé, míg újabban az olcsó működés szempontja is egyre fontosabb helyet foglal el.

Mindaddig, amíg a repülőgépek hasznát csak a hadcélokra való alkalmazásban keresték, addig a motorok fejlődése egyoldalú maradt és a titkolózás is gátat emelt az egészséges haladás útjába. Ma azonban a nagy ipari országok élénk versengésben igyekeznek a kereskedelmi repülőgépet lehetőleg tökéletesen építeni, ennél fogva mindenütt gondos vizsgálatokat és kísérleteket végeznek, aminek jótékony hatása rohamosan válik érezhetővé.

A kereskedelmi repülőgép már csak azért is új irányt szab, mert fejlődésének az az iránya, hogy mentül nagyobb gépeket alkal-

mazzon, mert abban a mértékben növekszik a hasznos súlyfelvétel képessége.

A mai motorokat három főcsoportba lehet foglalni. Az elsőbe tartoznak a sugarasan elhelyezett kilenchengeres, úgynevezett gnóm motorok, amelyeknél a tengely egyhelyben áll és a hengerek forognak körül, amik lehetővé teszik a légűtést, habár ugyanilyen motorok készülnek vízűtéssel is. Ezek 400 lóerőig készülnek. A második csoportba sorolhatók a 400—700 lóerősek, amelyeknél 12—18 henger két sorban V alakulag hajlik egymáshoz és végül a harmadik csoportban a még ezeknél is nagyobbak tartoznak egészen 1000 lóerőig 16—32 hengerrel, amelyek felül is, alul is V alakban, tehát négy sorban nyerne elhelyezést.

A kisebb légűtésű, sugaras hengerekkel ellátott motorokat főképpen sebészárú katonai repülőgépeken szokás alkalmazni, aminek az az előnye, hogy lóerőnként számítva kisebb a súlyuk, mint akármelyik másik csoporté, azonban nagyobb távolságra repülésnél fogyasztásuk már nagyon kedvezőtlen benzinben is elajban is.

A tanulásra és magáncélokra szolgáló könnyű repülőgépeket rendszerint héthengeres sugaras, továbbá az automobilonk megszokott négy vagy hathengeres motorokat használják, amelyek lóerőszáma harminctől kétszázig terjed.

A második csoportba tartozó gépek állandó szerkezet és anyagbeli tökéletesítése révén odajutottak, hogy a súlyt sikerült lényegesen csökkenteni, így például a tizenkét hengeres vízűtésű Liberty-gép, amely négyszáz lóerőt fejt ki, lóerőnként számítva 1/4 kilogrammot nyom, míg az ugyanilyen Packard-gép, 700 lóerejével mindössze csak egy kilogrammot tesz ki súlyban lóerőnként.

Az általános törekvés iránya az, hogy repülőgépeken és repülőcsónakokon két, vagy négy gépegységet alkalmazzanak, amelyek közös helyről hajtják a levegőcsavarokat és tetszés szerint egyszerre, vagy külön-külön tartathatók üzemben, ha tehát valamelyiknek hibája akad, a többivel tovább lehet repülni, míg az elromlottat meg nem javítják. Mint ahogy a

repülőgéptestben alumínium a fő szerkezeti anyag, mint például a legújabb nagy Junkers-féle kereskedelmi gépnél, amely teljesen fém-ből készült, ép úgy a motornál is egyre fontosabb tért foglal el az alumínium vagy tisztán, vagy ötvözetben. Kísérleteket végeznek arra nézve, hogy a dugattyúgyűrűket is alumínium ötvözetből lehessen készíteni, sőt még a dugattyútesteket is az eddigi acélöntvények helyett, Németországban egyre szélesebb körben terjed a magnalium használata, amely még az alumíniumnál is könnyebb fém.

Míg a hadirepülőgépeknél a könnyűséget annyira fontosnak találták, hogy általánosan elfogadott szabály lett az ötven órai repülés után a motorok szétszedése és alapos javítása, ezzel szemben a biztos működés idejét egyre jobban igyekeznek meghosszabbítani és máris a száz óras repülés után eszközlik az általános javítást, de vannak esetek, hogy még ennél is hosszabb ideig járatták a motorokat szétszedés nélkül, még pedig háromszáz óráig. Legújabban pedig kísérleteket végeznek olyan motorokkal, amelyek egyformán szolgálnak majd katonai és kereskedelmi célokra, de ötszáz órai járás után szorulnak csak általános átjavításra.

Sok alapos kísérletet végeztek a görbitett tengelyek csavaró rezgéseire nézve, hogy a méreteket súlynövelés nélkül biztosan lehessen megállapítani, továbbá különös figyelmet fordítottak a szelepekre és ezek rugóira is, hogy a törések elejét vegyék, mert ezek is lehetnek a szerencsétlenségek okozói. Egyre jobban terjed a szelepek hűtése is, főképp olaj segítségével, amelynek a surlódó felületekhez való juttatása az eddiginél nagyobb figyelemben részesült, végül pedig a benzin és a víz vezetékeit iparkodnak mentül jobban biztosítani, mert tapasztalás szerint ezek okozzák elsősorban az üzemzavarokat.

Mindezek a törekvések azt eredményezték, hogy a repülőgépmotor önállóan tökéletesedett olyannyira, hogy a repülőgép lassanként ép oly biztos közlekedőeszközzé válik, mint akármelyik más eddig ismert közlekedő eszköz. (p. j.)

Suffragette

(Vén kisasszony hévvel szónokol.) Igen, hölgyeim. A férfiak egytől egyig mind nyomorultak és alsóbbrendű teremtmények. Mi azt akarjuk és azért küzdünk, hogy ugyanolyanok legyünk mint a férfiak.

A tanu

Irta: FALU TAMÁS

A nagy hidon ruganyos siklóval futott az autó. A nagykövet ült rajta feleségével. Napi utjuk volt ez, a reggeli után, tíz óra tájban. A nagykövet kényelmesen elvetette magát a puhabélű benzinfogaton, cigarettát füstölt és egy messze hajót nézett, mely az ő cigarettájához hasonló kék füstöt bodorított. A felesége a kalapját fogta, melybe a kellenél egy kissé jobban kapaszkodott a szél. A dél-éltre gondolt mely még előtte volt s melyet el kellett valahogyan töltenie.

Ugyanezen a hidon, a gyalogosok részére fentartott járdán, sietett a tulsó partra Keddi István irodatiszt. A minisztériumban dolgozott, most is ott kellett volna dolgoznia, de a felesége valami alsószoknyára való foltnak vásárlásával bízta meg és Keddi István, hogy a hivatalban gyanut ne keltsen hajadon fővel kilépett a kapun, az óriás-termetű portás mellett, a szabad délelőttbe. Sietett. Egy fél óra, gondolta, nem a világ. Majd behozza. Tud ő olyan gyorsan körölni, hogy egy gyorsíró sem különben.

Csodálatos, a hidon alig rohogott fogat és alig baktatott ember. Egy különös perce volt ez a hidnak, amilyen csak nyári forró délutánokon szokott előfordulni, amikor a nap a diványra szögezi sugaraival az embert és megköti a kocsik kerekét.

Keddi Istvánnal szembe rohogott a nagykövet autója. A szép fényes jármű egy pillanatra irigy vágyakozást küldött az irodatiszt szívébe s épp azt gondolta, hogy micsoda gyönyörűség lenne most a felesége alsószoknyájára való föltért ilyen autón repülni s ekkor egy revolverdörrenés ijesztette meg a csendet.

Megállt. Látta, hogy az autó is tőle telhető gyorsasággal megáll és egy szakmakalapos ember fut a forgalmas kört felé. Az első pillanatban megállapította az összefüggést. Nyilvánvaló, hogy rálöttek az autóra, a tettes pedig menekül.

Az autó utasai halotthalványak voltak, már tömeg is verődött össze körülöttük s izgatottan szaladt hozzájuk egy sisakos rendőr. Valaki a mentőkért akart telefonálni, mert a nagykövet a vállát fogta s már lehetett látni pepita ruháján a kifelé szivárgó vért.

— Arra szalad, arra! — mutatott Keddi István a kört felé.

— Maga látta? — kérdezte gyorsan a rendőr.

— Hogyne, hogyne — lelkendezett az irodatiszt. És kapkodta a levegőt, mert nagyon izgatott volt.

Az autó elrohant. Pár perc múlva fiatal újságírók jegyezték már a helyszínén. Egy fényképész is jött. Lefényképezte a hidat a merénylet alkalmából.

— Ez az ur mindent látott, — mutogattak az emberek irigyen Keddi Istvánra. Tíz évet leengedtek volna az életükből, ha cserélhettek volna vele. És igyekeztek barátságba jutni, aki a szenzációs eset második hőse lett. Gyöngéden fogdoszták a kezét, lesték a szavait, öntudatlanul utánozták a szeme járását, izgatott mozgását, egy cillinderes ur még a cigarettatárcáját is eléje tartotta.

— Parancsoljon!

Alig birt szabadulni a gyűrűből. A rendőr felírta a nevét, címét, foglalkozását, mert mint mondotta, rövidesen idézést fog kapni a főkapitánysághoz, kihallgatás végett.

Epp egy órát mulasztott a közbejött esemény miatt Keddi István. Óvatosan osont be

STEPHENSON GYÖRGY EMLÉKEZETE

AKI SZÁRNYAT ADOTT A KERÉKNEK

Stephenson élete — Hogyan helyezték működésbe az első vasutat — Tizenkétkilométeres vaspálya két bánya között — Stephenson nem vették fel az angol mérnök-egyesületbe.

Ha regényben olvassuk, fejszólva tesz-szük le a könyvet: nem tudjuk a csapongó írói fantáziát hitvány hétköznaphoz szokott egészen normális képzelőtehetségünkkel követni. Vagy pedig arra gondolunk, hogy régmúlt századok legendaátszötte karrierjeinek valamelyikével ismerkedtünk meg. Holott igazában alig száz évre — három nemzedéknyre — kell csak visszafordulnunk az emberi haladás göröngyös országútján, hogy találkozzunk vele, lássuk szívós munkája közepette és — friss erőt merithessünk a magunk parányi céljainak eléréséhez Stephenson György példáján.

Vannak, akik az ifjúkori benyomások erejét mindennél plasztikusabbnak tartják, akik a férfi nagy elhatározásainak és tetteinek csiráit már a gyermekévek ártatlan játékaiban vélik felismerni.

Ez az iskola Stephenson esetében arra szeret hivatkozni, hogy az első feladat, amit a nyolcéves fiúcskára bízta az volt, hogy ne engedje a szomszédasszony teheneit a legelő szélén kanyargó nyompálya sinei közé tévedni és hogy ostor meg sip helyett inkább olyan gépet igyekezett magának faragni, amilyenek fűtésével az édesapja kereste a kenyerét a közeli bányában. Ennek a naponta még két pennyt is hozó gyönyörű pásztoréletnek ugyan csakhamar vége szakadt. A kis George-ot komolyabb munkára fogták: a csillékert húzó lovakat kellett hajtania, vagy a kőszent rostálnia, amellyel a bánya nagy vízemelő gépeit fűtötték. Utóbb az apja mellé osztották be fűtőinasnak, itt aztán közelebről szemügyrevehette a gőzgépet, azt a rejtélyes jószágot, amely évek óta foglalkoztatta élénk képzeletét.

Szerény karrierjének következő fordulóján már el is hagyta az apját, aki világlátásban sem vitte fűtőnél többre, míg őt már arra is használták utóbb, hogy a gép járására ügyeljen és a mérnökért szaladjon, ha baj van. Akár, mert jobban vigyázott szivattyujára, mint többi társa, akár, mert legtöbbször maga segített, ha volt, a bajon, az életrevaló legényke nem sokat alkalmatlankodott feljebbvalóinak. Annál alaposabban ismerkedett meg előbb-utóbb a gépkezelés minden apró részletével, annyira, hogy mikor utóbb, pár évi házassága után özvegyen maradván, új állás után nézett, bátran elvállalhatta egy egész bányavállalat gépeinek kezelését. Itt aztán már nemcsak óceán gépek rendbehozásával igazolta hosszú szunnyadásra kárhóztatott és makrancos leleményességét, hanem arra is vállalkozott, — harminchárom

éves volt ekkor — hogy néhány ügyes honfitársa, Trevithick, Blenkinsop, Hedley és mások példáját követve, gőz hajtotta kocsi építésével — a lokomotív nevet csak utóbb adta neki — próbálkozzék meg.

A killingworthi bányatelep mechanikusai és lakatosai azonban sehogysem akarták kontrárnak tartott mérnökük rendelkezéseit követni, hisz azt rebesgették róla, hogy gyerekkorában teheneket őrzött, irni-olvasni is csak suhanc-korában tanult meg a walbottlei esti-iskolában, a tandíjat pedig — három garast hetenként — cipő- és ruhafoltozással kereste meg. Nem maradt más hátra, mint a falu kovácsával összetákolgatni nehézkes gépét. Ehhez képest még elég gyorsan ment a munka; 1813. vége felé vetette Stephenson papírra a tervét és 1814. július 25-én már meg is tarthatták a próbamenetét. Az építéséhez szükséges pénzt adó Ravensworth lord tiszteletére Mylordnak nevezett gépet ugyan már a következő évben átkezesztették a waterlooi győzelmen fellelkesült bányamunkások Blücher-re, a puritán Ravensworth lord azonban készséggel támogatta Stephenson-t második a Blücher-nél már jóval tökéletesebb lokomotívjának építésében is.

A killiogworthi szerény kísérletek sikerein felbuzdulva, Stephenson 1819-ben már ahhoz is elég erőt érzett magában, hogy egy másik bányatelep számára is építsen, és pedig necsák lokomotívot, hanem a mintegy 12 kilométeres vaspályát is, amely a Durham-grófságban fekvő Hetton-bányát a Wear-folyó partján lévő rakodóhelyével kellett hogy összekösse. Ebből a sok körültekintést igénylő munkából már derekasan kivette a részét Róbert fia is, aki ennél a hettoni vasútépítésnél kezdte meg talán még az apját is túlszárnyaló mérnöki karrierjét.

Ugyancsak a Durham-grófságban fekvő Bishop-Auckland völgy szénkincsének feltárására predesztinált Darlington városka is, amely azonban tulmészre volt a legközelebbi kikötőhöz, a Tease-folyó torkolatánál épült Stockton-hoz, semhogy az akkori nehézkes közlekedési viszonyok mellett fellendülhessen. Alig készült el és vált be a hettoni bányavasut, a darlingtoniak is rájöttek, hogy vasut és pedig nem ló-, hanem gőzvasut tud csak segíteni rajtuk. A további részletekből legfeljebb csak az érdekes, hogy az angol parlament csak hosszas habozás után járult hozzá ennek a már általános forgalomra szánt vasutnak építéséhez, a lokomotív-tízem engedélyezését pedig csak 1823-ban sikerült annak a kis társaságnak megszereznie, amely periculum privatum, utili-

tas publica jellegével fogott az akkoriban még felelte mérész vállalatba.

Ma száz éve — 1825. szeptember 27-én — tudvalevően szerencsésen meg is nyílt ez a vasut, amelyről még a derék Pánczél Dániel Bécsben megjelent Magyar Kurir-jának Nagy-Britannia rovata is részletesen beszámol olvasóinak, kiemelve, hogy: jövődőre nézve nagyon fontos kinézésekkel biztatja a közönséget, mert a gőztől hajtott szekér oly sebesen vonta a mögéje fogott harmincnégy kocsi, hogy jó paripákon ülő lovakok nem mindenütt érkeztek a' szekerekkel együtt a' tserékben és árkokon által...

A stockton-darlingtoni vasut építésével egyidőben fogtak hozzá a második nagyobb, vagy mondjuk inkább, az első nagy angol vasut, a liverpool-manchesteri, kitűzéséhez is. Ez — igaz, temérdek nehézséget kellett szívós munkával leküzdeni — 1830-ban nyílt meg és további öt év múltán, 1835-ben a kontinensen is elkészült az első vasut, a brüsszel-mechelmi, amely szintén Stephenson mérnöki tudását hirdette. És ezt a tudást már világszerte ismerték — mert még Amerikából is az ő newcastlei gyárából rendeltek lokomotívot — és elismerték, csak a pályatársai nézték közömbös, hogy ne mondjuk, egyenesen rosszakaró szemmel Stephenson tüneményes sikereit; a céhbeliek elfogultságáról, nemcsak a killingworthi lakatosok, hanem a londoni mérnökök is bizonyosságot tettek. Mert amikor Stephenson, aki egyébként következetesen elhárított minden fejedelemadományozta címet és rangot és beérte azzal a pozícióval, amelyet önére jéval szerzett magának, egyszer azt a szerény óhaját tette szóvá, hogy az Institution of Civil Engineers tagja szeretne lenni, az alapszabály betűjéhez ragaszkodó egyesület nem találta megengedhetőnek, hogy elméleti előképzettségét kimutatni nem tudó tagot is felvegyen exkluzív soraiba.

Stephenson természetesen meghajolt a különös határozat előtt, az utókorra bízva annak eldöntését, méltó lett volna-e a keveset-mondó mérnökegyületi tagság elnyerésére, vagy sem?

Az utókor döntött és mondanunk sem kell, hogy kit marasztalt el döntése. H. A.

Egy bolha gondolatai

1. Az emberek rosszak, minket széjjel-zuznak. És mégis nem vagyunk-e mi inkább az ő vérük, mint a fiaik.

2. Vannak emberek, akik rongyos fehérneműben járnak. Ez kegyetlenség. Az ilyen embereknél mi folytonos huzatban vagyunk és ki vagyunk téve a meghülésnek. És mégis az ilyen emberek mondogatják, hogy „nem szeretem, mikor a bolha köhög.”

3. Szeretném, ha az emberek mindig jó sok rizslevest ennének. Mert a rizs (ugy halottam valahol) jó vért csinál.

a kapun, minden liftnél gyorsabban szaladt fel a harmadik emeletre s észrevétlenül rálopta magát a székére.

Szerencsére, senki sem kereste közben.

II.

Másnap a lapok nagy hűhóval tárgyalták az esetet. Valami politikai gyilkosság akart lenni, csak a véletlenem mult, hogy nem sikerült. Ha az autó nem megy olyan gyorsan akkor a nagykövet már a tulvilágon képviseli államát.

A lapokból a kollégák is hírt vettek Keddi István szerepéről. Gratuláltak neki, sőt az egyik kolléga képes hetilapot is hozott amelyben a nagykövet arcképe alatt Keddi István fényképe is látható volt ezzel a szöveggel: „Keddi István miniszteri hivatalnok a koronatanu.”

Növelte Keddi dicsőségét, hogy leírása alapján a tettet is elfogták. Maga is bámult, hogyan tudott pillanatok alatt olyan jól megfigyelni. Emlékezett, hogy a gonosztevő közép-termetű, hogy a hid melyik oszlopánál állt, mikor a lövés eldőrlt, hogy a kalapját futás közben bedobta a folyóba, hogy barna haja van, hogy mintha kissé bicegősen futott volna.

Három napig egyebet sem csinált, mint a köréje csoportosuló hivatalnokoknak magyarázta a szenzáció körülményeit.

— Ha a nagykövetben egy kis emberiség van — mondta egyik kollégája — akkor nem feledkezik meg rólad, szegény közhivatalnokról.

— Eh — legyintett Keddi István egy drámai hős gesztusával — nem várok én hálat emberfiától.

III.

A miniszter rosszkedvűen ment be hivatalába. Azonnal behívatta az államtitkárt idegesen mondta:

— A parlamentből jövök. Képzeld ez a nagyszájú Kőkény, az az ellenzéki botrányhajász, meg akart interpellálni a nagykövet elleni merénylet kapcsán. Meg akarta tőlem a parlament előtt nyilvánosan kérdezni, hogyan lehetséges az, hogy egy miniszteri hivatalnok, egy irodatiszt koronatanu lehet egy bűnügyben, mely a hivatalos órák alatt délelőtt tíz órakeréjtől kezdődik le a hidon? A szocialisták szerelték le. Hát kérlek, ez bosszant! Elrendeltem, hogy a hivatalos órák a legszigorúbban ellenőrzés-senek. Kinek az osztályában dolgozik az a ko-

ronatanu?

— Lajosffyban.

A miniszter lelkéből elindult harag öt perc alatt lefutott Keddi István poros íróasztalához.

Bejött a szolgálta és odahajolt hozzá:

— Az osztálytanácsos ur hivatja Keddi urat.

— Ah-ez valami! — szimatoltak a szobában ülő kollégák. — Amilyen szerencséje ennek a Keddinek van, még soronkívül elő is léptetik.

Keddi halálsápadtan jött vissza.

— No, mi az? — fogadták a kíváncsiak.

— Azt hittem, a nagykövet küldi az aján-dékat — próbált élcelődni Keddi. — A kegyel-mes ur surget egy aktát, ez az egész.

És leült az akták elé, körülbástyázta magát velük és egész délelőtt nem tudtak kivenni belőle egyetlen hangot sem.

Hivatalos óra után futva menekült a hidon, gyűlölte a hidat s a rajta áramló embereket. Kalapját a szemére huzta, még látni sem akarta az autókön száguldó nagyurakat, akik a szegény embernek még akkor is bajt csinálnak, amikor foltot keres egy rongydarabra.

Világrészek kerestetnek!

Hány világrész van? Négy? Öt?
Hat vagy nyolc?

Az iskolában még úgy tanultuk, hogy öt világrész van. Ma már, ha elolvassuk a különböző felfedezők jelentéseit, valamint azokat a tudományos spekulációkat, amelyek hol a múltba, hol a jövőbe világitanak bele, nem elégedhetünk meg ezzel a számmal. Több világrész van mint öt; ha jól megy a dolog, van már nyolc is.

Igaz, hogy egyikkel a három új közül baj van: az Atlantisszal. Pedig ez a legrégebbi valamennyi között, sőt már-már úgy látszott a dolog, hogy a közismert öt világrész elől is elragadja a pálmát régiség és érdekesség dolgokban. Plato óta mai napig gazdag irodalom foglalkozott ezzel a kérdéssel és megállapítani vélte, hogy ez az elsüllyedt világrész, amely az emberi kultúrának a bölcsője volt, ott van az Atlanti Óceán közepén. Az egész művelt világ reményekkel telve várta annak az expedíciónak eredményét, amelyet fél év előtt William Beebe vezetett arra a tengervidékre, amely az Atlanti felett hullámzik. Az expedícióról állandóan jöttek az érdekes hírek, amelyek azonban csak a botanikusokat és zoológusokat érdekelték, az elsüllyedt világrész maga azonban nem került elő.

És még egyre volt kíváncsi a világ: a romantikus Sargasso-tengerre, az Atlanti Óceánra, amely a részére, amely Atlantist borítja. Ez volt t. i. a sirja a XVII. és XVIII. század megrakott kalózhajóinak. Izgalommal várták, mit hoz fel a Beebe-expedíció az elsüllyedt kincsekből. Az expedíció néhány nap előtt tért haza. Utjában volt valami romantika, amennyiben tizennégy napig nem adott életjelt magáról, a laikusok által hozzáfűzött várakozásokat azonban nem valósította meg. Maga Mr. Beebe szarkasztikusan jelentette ki:

— Az expedíció sikerrel járt. Azért mentünk, hogy megtaláljuk a Largassó tengert és a Humboldt áramot. Egyiket sem találtuk meg.

Az egyik mythos oszladozik, a másik szövődik. Mr. Edwin F. Naulty, newyorki tudós fedezett fel ismét egy új világrészt, amelyről augusztus hó legvégén adott hírt a világnak. A közvetlen incidens, amely e felfedezést nyilvánosságra hozta, az a földrengés volt, amely a Hawaii-szigeteket rázta meg. Mr. Naulty erre nyilvánosságra hozta azt a tapasztalását, amelyet évek során át szerzett a Csendes Óceán ezen a vidéken. Szerinte a Hawaii-szigetek térfogata állandóan növekszik, a környező zátonyok mindinkább visszahúzódnak a víz, ami nagy földtömegeknek a mélyből a felszínre törekvésére vezethető vissza. Nincs távol az idő, amikor egy új világrész fog kiemelkedni az Óceánból, amely kényelmesen elviselhet egy huszonötmilliónyi lakosságot. Ennek a világrésznek, amely természetesen az Egyesült-Államokhoz „növekszik hozzá”, óriási lesz a stratégiai fontossága, de ezenkívül nagy lesz a közgazdasági jelentősége is, mert el fogja látni cukorral, gummival, kávéval és teával az anyaországot.

Ezek a legújabb hírek az Atlanti-Óceán kontinenséről, az Atlantistól s a Csendes Óceán keletkező felében levő új világrészéről. Kétségtelen, hogy e kettő még nem került be az iskolakönyvekbe. A Déli sarok körüli világrész már felküzdötte magát erre a helyre. Az Antarktisz már valósággal elismert új világrész, amelyről — északi ellenlábasával együtt — igen érdekes világitásban esett szó.

Southamptonban ugyanis augusztus 27-dikén E. W. Oarks torontói egyetemi tanár nagy figyelem közepette fejtette ki, hogy könnyen lehetséges, hogy az enyhe és a jeges éghajlatok helyet cserélnek, aminek következtében a jövőben Newyorkot, Londont és Páriszt jéghegyek fogják elborítani, viszont a sarkvidékeken rügyező élet fog kifejlődni. Szerinte ez az Ősídőben így is volt s a jövőben csak a régi mult fog megisméltődni. A változás az emberiségre nézve igen előnyös lesz, mert a kellemes temperaturájú sarkvidékeken az ember élettartama hosszabb lesz s az emberi géniusz nagyobb teljességet fog tudni telmutatni.

Az Északi-sarok felé egyébként nagy a vágyakozás. Maga Coolidge is sok szemrehányást kapott amiért a Shenandoah-t nem engedte a sarkvidékre, holott ez az út kevesebb veszéllyel járt volna, mondják, mint az, amely vesztét okozta.

Amundsen sikertelen útja után Donald Mac Millan kapitány, ismert sarkutazó fejtett ki nagy agitációt egy északsarki ut érdekében. Az Amerikai Nemzeti Földrajztársaság már föl is állította Grönlandban a megfelelő terepet, amely e repülő ut bázisul szolgáljon. A kedvezőtlen időjárásról érkező hírek meggyőzték a sarokig való repülés tervét, Mac Millan kapitány azonban mégis elindul a kilencedik poláris útjára, amelyen a Hubbard foktól északra és nyugatra fekvő területeket akarja kikutatni. Ott fekszik a titokzatos Croker-föld, amelyet Peary is csak délibáb alakjában látott. de sohasem ért el. Az egész amerikai közvélemény a legnagyobb érdeklődéssel kíséri Mac Millan vállalkozását, amelynek kapcsán a lapok sietnek kijelenteni, hogy a felfedezett új terület természetesen az Egyesült-Államokhoz fog tartozni.

Ime tisztelt olvasóm, láthatod, hogy e néhány sor címe megfelel a valóságnak: Új világrészek kerestetnek sőt találtak is. Mindenesetre ma már nehéz számba venni, hogy hány világrész is van. Kiséreljük meg. Európa, Ázsia, Afrika, Amerika, Ausztrália. Ez a régi öt becsületes öt világrész. Eddig könnyű volt. Antarktiszban is megállapodott a tudomány. Ez tehát hat. Azok kedvéért, akik a régi világba szeretik magukat visszaálmódni, fogadjuk el hetediknek az Atlantist, a jövő utópistái kednéért pedig nyolcadiknak a Hawaii-Arehipelagusból képződő területet.

Igy jutunk el nyolc világrészhez. A baj csak ott van, hogy van olyan, igen tekintélyes nézet is, amely nem akarja elismerni a jövővény kontinenseket és még a jól bevált ötből is le akar faragni egyet, mondván, hogy Eu-

rópa és Ázsia csupán egy világrész neve Eurázsia. Aki tehát a másik szélsőséget kedveli, azt állithatja, hogy csupán négy világrész van.

Tessék tehát változtatni a világrészek dolgában a 4 és 8-as szám között. Ez most még mindenkinek szabad ipara. Siessünk vele, mert hogyha nagyon elharapózik a világrész-felfedezés maximálni fogják a felfedezhető világrészek számát.

Dr. Siklóssy László.

Vagy úgy?

Milanóban történt. A Gleich-cirkuszban fellép egy állatszeliiditő három hatalmas oroszlan. Mutatványának végén az egyik oroszlan egy darab kockacukrot ad, melyet az oroszlan az állatszeliiditő szájából vesz ki. Midőn a vakmerő nő ezt a mutatványát bemutatva, a közönséghez fordulva így szólt:

— Ezer lírát adok annak, aki ezt megmeri tenni.

Természetesen sohasem akad vállalkozó egyén. Azonban minap megtörtént, hogy az állatszeliiditő fenti bejelentésére jelentkezett a közönség köréből egy fiatalember. Az állatszeliiditő kételkedve nézett végig a fiatalemberen és szólt:

— Ön? ... És nem fél?

— Félni? — felelte a fiatalember vállát vonva. — Hát azt hiszi ön, hogy feltétlenül oroszlanok kell lennie annak, aki az ön szájából egy cukrot a saját szájával vegyen ki?

Bálban

Lemák ur egy szép hölgyhöz szól:

— Rekkenő hőség van itt, nemde?

— És nem örül annak, Lemák ur?

— Nem tudom miért kellene annak örülnöm.

— Mert különben nem tudott volna velem beszédebe kezdeni.

Nyilvános árverés

Ez évi október 25-én nyilvános árlejtés utján eladunk

25 darab fölös számban levő amerikai telivér trabbert

és 17 darab fölös számban levő angol telivér lovat.

A telivérek a kamendini és kulpini ménesből valók, csödör és kancák 2—14 évesek. A nyilvános árlejtés Kulpinban október 25-én vasárnap délelőtt 11-kor lesz megtartva.

A résztvenni kívánók idejekorán jelentsék érkezéseiket a ménes vezetőségének Kulpin (Bácska), amelynek utolsó vasutállomás Pašičevo ahová a vonatok Novisadról 10:04. Suboticáról 10:05 érkeznek.

Az uradalmi igazgatóság a megérkezőknek kocsikat fog a pályaudvarra rendelni.

A kulpini és kamendini ménes istálók vezetősége

